

LIDT OM
EDERFUGLEN, SOMATERIA MOLLISSIMA L.,
OG NOGLE AF DENS RACER.

(FORTSÆTTELSE FRA D. O. F. T.'s 2. AARGANG, 3. HÆFTE).

AF

E. LEHN SCHIØLER.

MED TEGNINGER AF GERHARD HEILMANN.

Af de øvrige 7 Racer, som Brehm l. c. har opstillet, er det naturligt først at betragte den norske Ederfugl, *Somateria Norwegica* Br.; det er Nr. 2 i Rækken, og der gives følgende Beskrivelse af den: »Der ziemlich lange Schnabel ist hinten stark erhöht, vom Ende seiner langen Arme bis zur Spitze beim Männchen 39““, beim Weibchen 36““ lang, mit einem mittelgrossen Haken; die Stirn ist hoch; 14 Steuerfedern.«

»Sie ist«, siges der videre, »etwas kleiner als die vorhergehende (den danske), 2“ kürzer und 3“ schmaler, hat merklich kleinere Füße, einen kürzern Schnabel, und unterscheidet sich vorzugsweise durch den an der Wurzel viel höhern Schnabel und die viel höhere Stirn, welche bei Nr. 1 niedrig ist und bis hinter das Auge reichende Leisten hat, die bei Nr. 2 sich kaum bis an die Mitte des Auges erstrecken.« Fælles med den tidligere (D. O. F. T., 2den Aarg., Side 147—149) omtalte *Somateria platyuros* (Brehms Race Nr. 3) og forresten ogsaa med *Somateria Faeroensis* (Brehms Race Nr. 4) skulde den iøvrigt have Tilbøjeligheden til at vise sig ved Helsingør om Vinteren.

Naar her i det følgende tales om norske Ederfugle, menes udelukkende Fugle fra Norges Vest- og Nordkyst, idet de langs Kattégats og Skageraks norske Kyster ynglende Fugle sikkert, ligesom de her i Landet og langs Sveriges sydlige Vest- og Østkyst rugende, tilhøre Artens typiske Form.

NORSKE EDERFUGLE.

Til Undersøgelse har foreligget fra egen Samling: 1 Dunælling, 8 unge Hanner i 1ste, 7 i 2det, 6 i 3dje og 9 i mindst 4de Aar; hertil 5 Skeletter. 10 Hunner i 1ste, 4 i 2det og 5 i 3dje Aar;

hertil 5 Skeletter. Desuden har Christiania Museet venligst laant mig til Eftersyn 9 Ællinger samt 6 unge Hanner i 1ste og 1 gammel Han i 4de Aar, hvorfor jeg herved bringer min Tak.

ÆLLINGER.

Norske Ællinger have en brunligere Farvetone end danske. Stor er Forskellen ikke, og navnlig ere Rygsiderne omtrent ens; tydeligst falder Forskellen i Øjnene for Bugsidens Vedkommende; den er hos norske Ællinger brungraa, hos danske hvidgraa. I det Hele er Forskellen mellem lyst og mørkt mere udvisket hos den norske Ælling i min Samling (♂, Brönö ved Trondhjem, $20/7$ 1906; nogle faa Dage gammel) end hos danske, og tydeligst

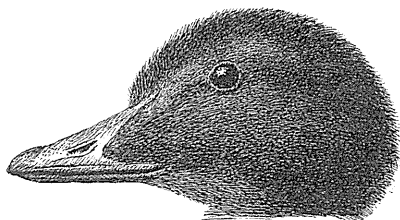

Fig. 6. $20/7$ 1906. Trondhjem.

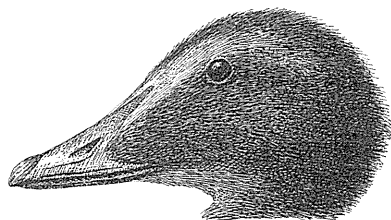

Fig. 7. $22/5$ 1905. Danmark.

kommer dette til Udtryk paa Hovedet, hvor den lyse Stribe over Øjet næppe er saa lys og Kinden langt fra saa mørk som hos danske Ællinger. Ovenstaaende Fig. 6 og 7 ville give en Forestilling herom.

H. Grønvolds Billede af en britisk Ælling i I. G. Millais: British Diving Ducks, Vol. II (London 1913) stemmer nøje med Udseendet af ovennævnte norske. Om de fra Christiania Museet laante Ællinger, 5 fra Tamsø i Porsangerfjord $27/6$ 1898 og 2 fra Borgevær, Lofoten $19/6$ 1901 — alle spæde — gælder det samme; de ere paa Rygsiden omtrent af samme Farve som danske, paa Bugsiden mere brunliggraa. Et Par større Ællinger med frembrydende Fjer fra Jæderen $19/7$ 1892 og $9/7$ 1903 ere ganske graalige som Følge af Dunenes Falmen; de ligne ganske danske Ællinger i tilsvarende Alder.

UNGE HUNNER.

De foreliggende 10 unge Hunner ere, jfr. nedenstaaende Maaloversigt, alle fra Januar og Februar Maaneder c : de ere, naar

man regner med 1ste Juli som Fødselsdag for Ællingerne (her tales jo ikke om sydnorske Fugle), ca. 7—8 Mdr. gl., jfr. Collett, Mindre Medd. vedr. Norges Fugle, 1881—92, Side 279. Alle have de naturligvis ungdommelig Vinge uden hvide Tværbaand om Spejlet, deres Halefjer ere tildels fædede, men de have alle en og anden (nogle alle) ungdommelig Halefjer med fortykket Spids tilbagesiddende. Paa Bug og Bryst findes Ungedragtens Fjer hos dem alle; de fleste have fældet Hovedets Fjer, to have endnu det graalige Hoved med stærkt sribede Kinder, som tilhører den rene Ungedragt. Paa Ryg og Forhals, og hos to paa Krop-siderne, ere nye brune Fjer fremkomne. Sammenholdes de med jævnaldrende danske (de 14 i D. O. F. T.'s 2. Aarg., 1907—08, Side 120—121 nævnte og 4 senere tilkomne) ere de vel knapt saa langt fremme i Fældningen som disse; i Farven paa Ryg og Hoved er ingen Forskel at opdage; derimod kan det nok siges, at de lyse Kanter paa Bugens Fjer, som tilhøre Ungedragten, ere mere graahvidlige hos danske Fugle, men graagullige hos de norske. I Størrelse staa de, som Maaloversigten viser, lidt tilbage for danske.

Som. moll. norvegica, unge Hunner i 1ste Aar.

		Vingen fra Haandled til Vingespids	Næb fra Spidsen til forreste Fjergrense paa Panden	Næb fra Spidsen til Næbfligens bageste Rand	Næb fra Spidsen til forreste Fjergrense paa Næbsiden	Afstanden fra forreste Fjergrense paa Næbsiden til Næbfligens bageste Rand	Afstanden fra forreste Fjergrense paa Panden til Næbfligens bageste Rand	Mellemfod	Mellemtaa	Ydertaa	Indertaa
		mm	mm	mm	mm	mm	mm	mm	mm	mm	mm
27/1 08	Trondhjem	274	53	72	36,5	39	20	54	81,5	84	66
1/2 08	—	272	49	66	33,5	35	18,5	51	77	80	63
1/2 08	—	270	52	71	35,5	39	19	50	76	78	63
1/2 08	—	270	51,5	70	34,5	39	18	52	77	79	62
27/1 08	—	270	51	67	34	36	17	50	77	77	62
30/1 08	—	269	51	69	34	36,5	20	52	76	78	63
30/1 08	—	268	51	69	35	36	19	51	79	81	64
30/1 08	—	267	52	70	34	39	19	50	76	78	63,5
30/1 08	—	266	50,5	71	35,5	39	21	50	76	78	61
27/1 08	—	254	52	71	36	37	19,5	53	76	78	62
Gennemsnit. . .		268	51,8	69,6	34,9	37,6	19,1	51,8	77,2	79,1	63

HUNNER I ANDET AAR.

De fire Hunner i denne Alder stode ved Begyndelsen af deres første Yngletid. De ere i Farve i alt væsentlig som de danske paa samme Alderstrin, dog synes Ryggens Fjer at have smallere brune Kanter, saaledes at en større Part af Fjerens sorte Del lades til Syne; det ser da ud, som om de danske ere mere brune, men Farvetonen er som sagt den samme. Medens man jævnligt hos danske Fugle ser den graabrune Bug forsynet med Tværstriber eller halvmaaneformede Pletter (iøvrigt hyppigere i højere Alder), vise de 4 foreliggende norske en mere ensfarvet, jævnt mørkebrun Bug. Spejlets hvide Indfatning er hos de norske lidt mindre iøjnefaldende end hos danske.

Som. moll. norvegica, Hunner i 2det Aar.

		Vægt	Vingen fra Haandled til Vingespids	Næb fra Spidsen til forreste Fjergrense paa Panden	Næb fra Spidsen til Næbfligens bageste Rand	Næb fra Spidsen til forreste Fjergrense paa Næbsiden	Afstanden fra forreste Fjergrense paa Næbsiden til Næbfligens bageste Rand	Afstanden fra forreste Fjergrense paa Panden til Næbfligens bageste Rand	Mellemfod	Mellemtaa	Ydertaa	Indertaa
		gr	mm	mm	mm	mm	mm	mm	mm	mm	mm	mm
$27/4$ 13	Trondhjem	1783	278	51	67	34,5	36,5	17,5	52	76	77	61,5
$26/4$ 10	—	1668	273	45	61	31	35	16,5	48	75	78	59
$21/3$ 08	Christianssund	—	272	48,5	66	34	35,5	18	47	71	73,5	59
$2/3$ 08	Trondhjem	—	264	46	63	32	37	18	48,5	71	74	60
Gennemsnit. . .		—	271,8	47,6	64,3	32,9	36	17,5	48,9	73,3	75,6	60

HUNNER I MINDST TREDJE AAR.

De foreliggende 5 Fugle ere regnede som mindst treaarige; de ere tilsendte mig friske, og jeg har selv undersøgt Kønsorganerne, der viste, at de alle havde ynglet i det mindste én Gang; Brystbenene og øvrige Knogler ere meget kraftige og af samme Udseende som jævnaldrende danske Hunners, men noget mindre; særlig kraftigt og stort er Skelettet af ♀ $26/4$ 1910 Trondhjem, og denne Fugl, der tillige, jfr. Maaloversigten, er den største, viser ogsaa den skønneste Dragt; den er da rimeligvis noget ældre end regnet.

Om de øvrige 4 gælder omtrent det samme som om de toaarige Fugle; de gøre Indtryk af at være lidt mørkere end de danske, men i denne og senere Alder er ogsaa den brune Farve hos danske Stykker ikke blot mere udbredt (fremtrædende), men ogsaa lysere, livligere i Tone end hos norske. Kun den føromtaltte Hun (²⁶/₄ 1910) kan nogenlunde i Skønhed komme paa Højde med en treaarig dansk, men den staar meget tilbage for en fireaarig eller ældre dansk Fugl. Den har hele Bugen tværbaandet, medens de øvrige treaarige norske Fugle have ensfarvet Bug.

Som. moll. norvegica, Hunner i mindst 3dje Aar.

		Vægt	Vingen fra Haandled til Vingespids	Næb fra Spidsen til forreste Fjergrense paa Panden	Næb fra Spidsen til Næbfligens bageste Rand	Næb fra Spidsen til forreste Fjergrense paa Næbsiden	Afstanden fra forreste Fjergrense paa Næbsiden til Næbfligens bageste Rand	Afstanden fra forreste Fjergrense paa Panden til Næbfligens bageste Rand	Mellemfod	Mellemtaa	Ydertaa	Indertaa
		gr	mm	mm	mm	mm	mm	mm	mm	mm	mm	mm
²⁶ / ₄ 10	Trondhjem	2488	294	56,5	77	38	42	23	53	76	80	64
¹⁰ / ₃ 10	—	1945	287	48	66	35	35,5	20	52	80	81	64
¹² / ₂ 14	—	2195	279	56	74	38	41	18	48	78	77	62
²⁶ / ₄ 10	—	2140	275	47,5	64,5	35	33	19	48	75	76	61
²⁷ / ₄ 13	—	2393	268	47	65	34	32	19,5	50	72	73	59
Gennemsnit...		—	280,6	51	69,3	36	36,7	19,9	50,2	76,2	77,4	62

UNGE HANNER I FØRSTE AAR.

Disse unge Fugle vise de forskellige Overgangsdragter, som den unge Han-Ederfugl kan have gennem sit første Leveaar; de svare i denne Henseende til danske, fra hvilke de iøvrigt kun kunne adskilles ved deres ringere Størrelse, og ved at de lyse Kanter paa Bugens Fjer, som tilhøre Ungedragten, ligesom hos Hunnerne ere af en mere gulgraa Farve end hos danske Hanner, der have de paagældende Fjerkanter mere hvidgraa.

HANNER I ANDET AAR.

7 Stykker foreligge, alle i Sommerdragt; for de tre's Vedkommende ere Svingfjerene endnu ikke voksede ud til deres fulde Størrelse. De ere i denne Dragt som danske Fugle; det

Som. moll. norvegica, unge Hanner i 1ste Aar.

		Vingen fra Haandled til Vingespid	Næb fra Spidsen til forreste Fjergrense paa Pauden	Næb fra Spidsen til Næbfigens bageste Rand	Næb fra Spidsen til forreste Fjergrense paa Næbsiden	Afstanden fra forreste Fjer- grense paa Næbsiden til Næbfigens bageste Rand	Afstanden fra forreste Fjer- grense paa Pauden til Næbfigens bageste Rand	Mellemfod	Mellemtaa	Ydertaa	Indertaa
		mm	mm	mm	mm	mm	mm	mm	mm	mm	mm
³⁰ / ₁ 08	Trondhjem	278	51	70	35	40	21	51	79	81	63
²⁷ / ₁ 08	—	277	50	69,5	34	40	20,5	52	78	80	63
³⁰ / ₁ 08	—	276	56	73	35	40	20	49	77	79	62
²⁴ / ₁ 08	—	275	54	76	38	41,5	23	54	80,5	83	66
²⁰ / ₁₀ 93	Stenkjær	275	52	70	36	37	19,5	53	79	81	66
⁵ / ₁ 92	Inderøen, Trond- hjemsfjord	274	56	73	36,5	40	18,5	51,5	77,5	79,5	63
¹⁵ / ₅ 11	Trondhjem	273	48	66	33,5	37	19	50	79	81	63
¹⁴ / ₂ 98	Stenkjær	270	56	70	36	37	16	54	81	82	66
²⁶ / ₁ 92	—	269	56	72	36	39	18	53	78,5	80	63
²⁵ / ₁ 92	—	268,5	51	68	35	37	19	54	80	81	65
²⁰ / ₈ 93	Trondhjem	263	48	66	32	36	18	53	76	78	63,5
³ / ₈ 07	—	262	51	67	35	35	17	55	78,5	80	63
²⁷ / ₁ 08	—	260	55	75	38	40,5	20	54	79	82	65
³ / ₈ 07	—	259	50,5	66	34	35	18	56	78	80	64
Gennemsnit...		269,9	52,5	69,7	35,3	38,2	19,1	52,8	78,6	80,5	63,9

kan maaske nok siges, at de mørke Partier paa Forvinge og krumme Armsvingfjer ere noget mere i Overvægt over de hvide, end Tilfældet almindeligvis er hos danske Stykker i samme Alder, men stor er Forskellen ikke.

HANNER I TREDJE AAR.

Af de 7 Hanner i denne Alder ere de 6 i Pragtdragt, en med et tydeligt V paa Struben og 1 i Sommerdragt; hos dem alle gaar den sorte Farve paa Overgumpen et godt Stykke op over Ryggen. I Farve ere de ganske som danske, og de Stykker, jeg har modtaget friske, have haft — skønt de altsaa havde været døde i flere Dage — en Næb- og Benfarve, som ikke var meget svagere, end den ses hos danske Fugle og noget stærkere end Farven hos den paa Tavle XVIII i Prof. Königs Avifauna Spitzbergensis afbildede norske Han.

Som. moll. norvegica, Hanner i 2det Aar.

		Vingen fra Haandled til Vingespids	Næb fra Spidsen til forreste Fjergrænse paa Panden	Næb fra Spidsen til Næbfligens bageste Rand	Næb fra Spidsen til forreste Fjergrænse paa Næbsiden	Afstanden fra forreste Fjergrænse paa Næbsiden til Næbfligens bageste Rand	Afstanden fra forreste Fjergrænse paa Panden til Næbfligens bageste Rand	Mellemfod	Mellemtaa	Ydertaa	Indertaa
		mm	mm	mm	mm	mm	mm	mm	mm	mm	mm
24/9 11	Smølen, Trondhjem	283	53,5	72	35	40,5	18,5	55	82	85	67
18/9 11	— —	275	53	71,5	33	41	19	53	82	84	65
24/9 11	— —	274	52	70	34,5	38	19	52	82	83	65
24/9 11	— —	273	53	71	36	38	20,5	53	81	80	66
17/9 11	— —	—	55	72	35	40,5	23	52	83	84	67
4/10 11	— —	—	54	71	36,5	39,5	19	53	81	83	66
24/9 11	— —	—	49	68	33	38	20	54	79	80	63
Gennemsnit...		276,3	52,8	70,8	34,7	39,4	19,9	53,1	81,4	82,7	65,6

Fælles for dem alle er, at Næbfligene ikke ere nær saa brede og store, som de ses hos typiske Fugle; i Forbindelse hermed kan nævnes, at Fjergrænsen paa Næbsiden nærmest maa betegnes som dannende en brækket Linie; se D. O. F. T., Side 136—137, Fig. 4 og 5.

Som. moll. norvegica, Hanner i 3dje Aar.

		Vægt	Vingen fra Haandled til Vingespids	Næb fra Spidsen til forreste Fjergrænse paa Panden	Næb fra Spidsen til Næbfligens bageste Rand	Næb fra Spidsen til forreste Fjergrænse paa Næbsiden	Afstanden fra forreste Fjergrænse paa Næbsiden til Næbfligens bageste Rand	Afstanden fra forreste Fjergrænse paa Panden til Næbfligens bageste Rand	Mellemfod	Mellemtaa	Ydertaa	Indertaa
		gr	mm	mm	mm	mm	mm	mm	mm	mm	mm	mm
26/4 10	Trondhjem	2368	294	55,5	74	37	42	19	51	82	83,5	65
18/3 08	Christianssund	—	291	49	70	35	39	21	51	75	74	63
10/3 10	Trondhjem	2033	287	56	75	37,5	39,5	20	49	78	79	62
12/2 14	—	2380	287	52	74	36	40,5	22,5	52	80	82	64
18/11 02	—	—	284	50	74	36	41	25	52,5	84	85	66
18/11 02	—	—	284	50	69	33	40	21	51,5	75	77	62
24/9 11	—	—	273	55	73	35,5	42	19	52	81	82	64,5
Gennemsnit...		—	285,7	52,5	72,7	35,7	40,6	21	51,3	79,3	80,4	63,8

HANNER I FJERDE AAR.

En af disse 10 Hanner er i Sommerdragt (¹⁸/₉ 1911 jfr. Maaloversigt), Resten i Pragtdragt. I Farve ere de ganske som danske, men deres ringere Størrelse er paafaldende ved første Øjekast, og Næbfligene ere som hos treaarige Hanner af langt ringere Udvikling end hos danske Fugle; desuden er Fjergrænsen paa Næbsiden oftest »knækket«. Hos baade tre- og fireaarige Hanner ere de krumme, hvide Armsvingfjer bredere og større end de oftest ses hos danske.

Som. moll. norvegica, Hanner i 4de Aar.

		Vægt	Vingen fra Haandled til Vingespids	Næb fra Spidsen til forreste Fjergrænse paa Panden	Næb fra Spidsen til Næbfligens bageste Rand	Næb fra Spidsen til forreste Fjergrænse paa Næbsiden	Afstanden fra forreste Fjergrænse paa Næbsiden til Næbfligens bageste Rand	Afstanden fra forreste Fjergrænse paa Panden til Næbfligens bageste Rand	Mellemfod	Mellemtaa	Ydertaa	Indertaa
		gr	mm	mm	mm	mm	mm	mm	mm	mm	mm	mm
² / ₃ 03	Trondhjem	—	296	54	76	37	44	23,5	56	82	84	67
²⁶ / ₄ 13	—	2230	291	56,5	72	36,5	39	18	53,5	81	82	65
⁵ / ₂ 08	—	—	290	49	69	31,5	40	21,5	50	79	79	65
¹⁸ / ₃ 08	Christianssund	—	289	52	72	38	38	20	54	80	82	64
¹⁸ / ₉ 11	Trondhjem	—	289	59	75	37	41	20	53,5	84	85	68
²⁶ / ₄ 13	—	2252	288	56	75	37,5	42	20,5	53	78	80	67
²⁶ / ₄ 13	—	2229	286	50	69,5	35	38	18	55,5	78	82	67
¹⁸ / ₃ 08	Christianssund	—	285	54	72	36	40	20	54	79	81,5	63,5
⁵ / ₁ 92	Trondhjem	—	282	53	71,5	34	40	20	52	76	78	64
²⁶ / ₄ 13	—	2165	279	54	75	36,5	40	20	55	79,5	81	63
Gennemsnit...		—	287,5	53,8	72,7	35,9	40,2	20,2	53,7	79,7	81,5	65,4

Af foranstaaende fremgaar, at den vest- og nordnorske Ederfugl er lidt mindre end den typiske. En Sammenstilling af Maalene af Vinger og Fødder er foretaget nedenfor:

1ste Aar:	Vinge mm	Mellemfod mm	Mellemtaa mm	Ydertaa mm	Indertaa mm
Norske Hunner..	268	51,3	77,2	79,1	63
Typiske — ..	272,6	51	78,2	79	63
Norske Hanner..	269,9	52,8	78,6	80,5	63,9
Typiske — ..	281,5	54,3	83	84,7	67,4

	Vinge mm	Mellemfod mm	Mellemtaa mm	Ydertaa mm	Indertaa mm
2det Aar:					
Norske Hunner..	271,8	48,9	73,3	75,6	60
Typiske — ..	279,5	50,6	78,3	79,6	64,3
Norske Hanner..	276,3	53,1	81,4	82,7	65,6
Typiske — ..	290,2	54,4	84,5	85,2	68,3
3dje Aar:					
Norske Hunner..	281	50,8	75,8	77,5	62
Typiske — ..	289,5	52,3	80,1	81,7	65,4
Norske Hanner..	285,7	51,3	79,3	80,4	63,8
Typiske — ..	296,3	54,4	82,9	84,3	67,6
4de Aar:					
Norske Hanner..	287,5	53,7	79,7	81,5	65,4
Typiske — ..	300,4	55,3	84,3	86	68

I Avifauna Spitzbergensis findes Side 236 (Spezieller Teil, bearbejdet von Dr. O. le Roi) Maalopgave over nogle norske Hanner, der vise følgende Maal:

	287,7	53,3	
Prof. Collett opgiver	285		for to Hanner, og hans
Gennemsnitsmaal af			
4 Hunner er....	286,5.		

For de norske Hanners Vedkommende gælder da, at Vingen gennemsnitlig vokser ca. 0,8 cm fra 1ste til 2det Aar, ca. 1 cm fra 2det til 3dje Aar og kun 2 mm fra 3dje til 4de Aar. Om Mellemfod og Tæer gælder, at de vokse lidt fra 1ste til 2det Aar (som hos danske); fra 2det til 3dje Aar gaa de lidt tilbage — underligt nok, ganske som hos danske; fra 3dje til 4de Aar vokse de en Smule.

For Hunnernes Vedkommende er Forholdet det, at Vingen gennemsnitlig vokser fra 1ste til 3dje Aar 1,3 cm, altsaa lidt mindre end hos danske. Fødderne gaa lidt tilbage fra 1ste til 2det Aar og vokse lidt fra 2det til 3dje Aar uden dog at naa tilbage til Størrelsen i 1ste Aar.

Brehms Udtalelse om den ringere Størrelse bekræfter sig altsaa, ogsaa for Føddernes Vedkommende.

I Prof. Königs Avifauna Spitzbergensis, Spezieller Teil, Side 234, siger Dr. le Roi: »Bei dem schwierigen Studium der Eiderenten scheint uns vornehmlich die Berücksichtigung dreier Momente geeignet, mit Sicherheit die einzelnen geographischen Formen

gegeneinander abzugrenzen. Es sind dies: 1 die Färbung der Vögel, 2 ihre Grösse und 3 die Befiederungsverhältnisse an der Schnabelwurzel«. Side 239 siges videre: »Die europäischen Vögel sind als *Somateria mollissima* zu bezeichnen, da Linné die Art von Schweden beschrieb«. Forf. af dette Arbejde, der iøvrigt naturligvis særlig, og med beundringsværdig Grundighed og Omhu, beskæftiger sig med Spitzbergens Ederfugl, synes altsaa ikke tilbøjelig til at anerkende den Brehm'ske Race *Som. moll. norvegica*, men der siges dog sluttelig Side 243: »*Somateria mollissima* bevohnt ganz Skandinavien, ebenso Island, Jan Mayen, Grönland, Franz Josef-Land und Nowaja Semlja als Brutvogel. Welche Subspezies jedoch in diesen einzelnen Gegenden leben, steht für die meisten noch nicht fest, da zurzeit noch kein zur Klärung dieser schwierigen Fragen ausreichendes Material in den Sammlungen vorliegt«.

J. G. Millais siger i Vol. II af »British Diving Ducks« Side 3 om *Som. moll. norvegica*: »This bird seems to be identical with *Som. moll. danica* which is resident on the coasts of Denmark and (!) Jutland«; men senere paa samme Side siges om »*norvegica*«: smaller than the typical Swedish birds, but equal to the British race in size«. Nogen Forskel mellem danske og typiske Fugle findes ikke. Ederfugle fra Sveriges Vest- og Østkyst synes ganske ens og aldeles som Ynglefugle fra Saltholm, Samsø og andre danske Ynglepladser. Vi vide næppe med Sikkerhed, hvilken Ederfugl Linné havde for sig, da han først beskrev Fuglen i 1756, men vi maa gaa ud fra, at det var en svensk, og da dette altsaa bliver den typiske, og da de danske ikke ere til at skelne fra denne, kan der for Skandinaviens Vedkommende kun være Tale om to Ederfugle, den typiske og — hvis man vil anerkende Brehms Race — den vestnorske. Millais Bemærkning om, at sidstnævnte »winters along the coast of Europe and occasionally is met with far inland«, bør da maaske snarere henføres til den typiske Ederfugl, thi efter alle Beretninger at dømme er den vestnorske Ederfugl Standfugl, se f. Eks. Collett: Mindre Medd. vedr. Norges Fugle, 1881—92, Side 284. »Vinteren«, siges der, »tilbringe de fleste ved de ydre Havskjær, hvor Brændingerne ofte gaa højt over Holmerne, og hvor, som ovenfor nævnt, mange slaaes ihjel under høj Sø mod Klipperne. En Del overvintre ogsaa i den indre Skjærgaard; de ligge gerne paa Land den mørkeste Del af Natten, men ere ved første Dagsskjær atter paa

Søen«. Om den typiske Ederfugl derimod siger Kolthoff och Jägerskiöld (Nordens Fåglar, Side 268): »Från norra Östersjön flyttar ejdern i regel i september och oktober månader och återkommer i april. Vid vår vestra kust däremot öfvervintrar han, såvida ej hafvets isläggning fördrifver honom.«

Vi have set, at Brehms Udtalelse om den ringere Störrelse hos den norske Ederfugl har fundet Bekræftelse ved nærværende Undersøgelse; hvad nu Næbbet angaar, siges der l. c. Side 892, at den har »einen kürzern Schnabel, und unterscheidet sich vorzugsweise durch den an der Wurzel viel höhern Schnabel und die viel höhere Stirn, welche bei Nr. 1 (*Som. moll. danica* Br. = *typica* L.) niedrig ist und bis hinter das Auge reichende Leisten hat, die bei Nr. 2 sich kaum bis an die Mitte des Augen erstrecken«.

Af de foran opgivne Maal fremgaar, at man med Rette kan sige, at »norvegica's« Næb er kortere; derimod har jeg aldrig set nogen Ederfugl noget Steds fra, om hvilken der kunde siges, at dens »Leisten« naaede til »hinter das Auge« eller til Midten af samme, og det tør vist betvivles, at et saadant Syn overhovedet nogensinde er set.¹

Næbfligene hos den foreliggende Række af norske Hanner ere gennemgaaende smallere og mere spidst endende end hos typiske Hanner, og denne Forskel er ret iøjnefaldende; desuden synes Næbryggen hos typiske Hanner oftest mere krum end hos norske, hos hvilke den snarere er svajet (let konkav) end retlinet (se t. Eks. Billedet i »Avifauna Spitzberg«, Tab. XVIII.); Grænselinien for Fjerene paa Næbsiden er — vel i Sammenhæng med de smallere Næbflige — i Regelen »knækket«, en Egenskab, der vel tør anses for oprindelig, da den næsten altid optræder hos Hunner og yngre Fugle. Se D. O. F. T., Aarg. II, Side 136, Fig. 4 og 5). Endelig er Næbbets Negl gennemgaaende mere krum og nedbøjet over Undernæbbet, end Tilfældet er hos typiske Ederfugle.

Omstaaende Billeder giver en Forestilling om Forskellen i

¹ Maaske har Brehm med »Leisten« ikke ment Næbfligene; disse omtales jo som Næbbets lange »Arme« (le Roi kalder dem l. c. »Seitenzipfel«). Muligvis har han tænkt paa Taarebenenes smaa »Horn« (se Fig. 5); under *Larus fuscus* l. c. Side 747, 748 og 749 nævner han næmlig ogsaa »Leisten«. Betegnelsen synes noget uklar, og i hvert Fald er Udtalelsen for Ederfuglenes Vedkommende misvisende.

Hovedets Udseende hos typiske og vestnorske Hanner. Fig. 8 er tegnet efter en mig af Hr. Professor, Dr. L. A. Jägerskiöld frisk tilsendt Han, skudt ca. $\frac{20}{5}$ 1914 i Göteborgs Skærgaard. Jeg bringer herved Professoren min Tak for denne Hjælp.

Fuglen var skønt udfarvet og efter Skelettets Udvikling at dømme mindst ca. 4 Aar gammel: det var en ynglende Han med

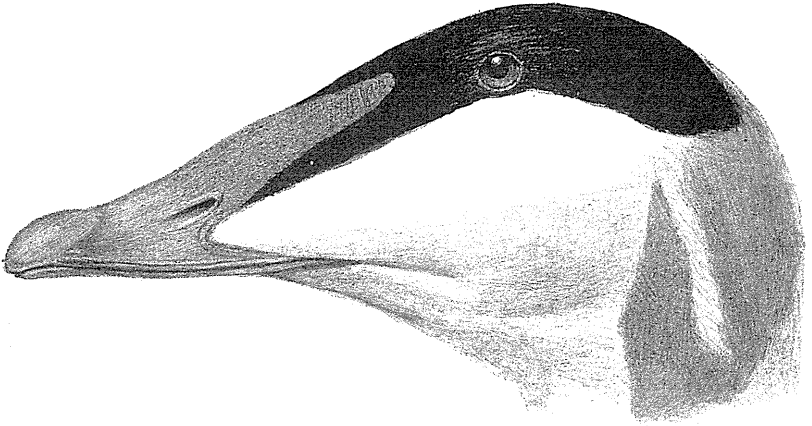

Fig. 8. *Som. moll. typica* L. ♂ $\frac{20}{5}$ 1914. Göteborgs Skærgaard.
(Noget formindsket).

stærk opsvulmede Testes (af Stærægs Størrelse); dens Vinge maalte 305 mm.

Fig. 9 er tegnet efter en mig fra Trondhjem frisk tilsendt Han, fanget $\frac{12}{2}$ 1914. Fuglen er efter sit Udseende og Skelet at dømme ca. $3\frac{1}{2}$ Aar gammel; den har et smalt sort V paa Struben; dens Vinge maalte 287 mm.

Selv om disse to Hanner ikke ere ganske jævnaldrende, give de dog hver for sig et godt Udtryk for Udseendet i al Almindelighed af voksne Hanner af de to Racer. Man kan ikke undgaa at lægge Mærke til, at »norvegica« virkelig, som Brehm siger, har »höhere Stirn, welche bei Nr. 1 (typica) niedrig ist«.

Aarsagen hertil er den stærkere Udvikling af Næsekirtlerne hos de vestnorske Ederfugle.

Hos Ederfuglen ligge disse Kirtler over og mellem Øjnene paa Pandebenet (*os frontale*), i hvilket de frembringe tydelige Fordybninger. Tegningerne Fig. 10 og 11 af Hovedskaller vise, at disse Fordybninger have en større Udstrækning hos vestnorske

RETTELSE

Side 245 staar under Fig. 9:

Formindsket i samme Forhold som Fig. 2;
læs:

Formindsket i samme Forhold som Fig. 8.

Ederfugle end hos typiske, og navnlig strække Fordybningerne sig længere frem i den Del af Næsebenene (*os nasale*), som ligger hen over Pandebenets forreste Del. De små Benfremspring paa Taarebenets bageste Del foran Øjnene ere — formodentlig for at give bedre Plads til Kirtlerne, der ogsaa opadtil ere større og der-

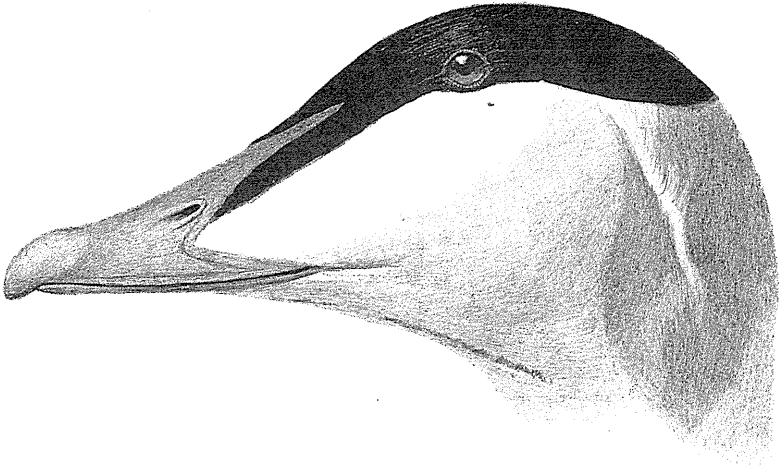

Fig. 9. *Som. moll. norvegica* Br. ♂ ¹⁴/₂ 1914. Trondhjems Omegn.
(Formindsket i samme Forhold som Fig. 2).

ved hæve Pandehuden lidt — mere opadrettede. Endelig er den lille Benkam, der paa Taarebenets (*os lacrymale*) Underside tjener til Støtte for Kirtlernes Udførselsgang til Næsehulen, oftest lidt mere udviklet hos *norvegica* end hos *typica*. Vi genfinde det samme Forhold hos færøiske Ederfugle, hvorfor en Afbildning af flaaede Hoveder med paasiddende Kirtler findes Side 259, Fig. 16 og 17.

Muligvis hidrører denne Næsekirtlernes stærkere Udvikling fra Nord- og Atlanterhavsvandets større Saltholdighed, eller omvendt har maaske Østersøvandets ringere Saltholdighed muligjort en Tilbagegang paa dette Omraade hos den typiske Ederfugl.

De Fugle, hvis Hovedskaller ere afbildede, ere: en gammel, fuldt udfarvet typisk Han fra Øresund (Febr. 1899) og en gammel, fuldt udfarvet Han af Racen *norvegica* Br. fra Trondhjem (²⁰/₃ 1914); sidstnævnte vejede 2300 gr; dens Vinge maalte 291 mm; Fjergåransen paa Næbsiden var »knækket« og Næbfligene smalle; Testes noget opsvulmede.

Alt i alt synes der da at være tilstrækkelig Grund til at opretholde den Brehm'ske Race »norvegica«.

Ællingen er i Farve mere udvisket end den typiske; unge Fugle ligeledes. Hunnerne ere i Farve gennemgaaende mere brune end rødbrune, som typiske, med mindre tydelig hvid Spejldinfatning. Udfarvede Hanner ere i Farve som typiske, men have oftest bredere og længere krumme Armsvingfjer end disse; Fjergrænsen paa Næbsiden er oftest »knækket«, og Næbfligene ere gennemgaaende smallere og mere spidst endende. Hovedets Form er i det Hele — dette gældende for begge Køn i alle Aldre — noget afvigende fra den typiske Ederfugls, idet Næbryggen er lidt konkav, hvor den hos den typiske snarest er krum, og Panden synes højere, beroende paa den stærkere Udvikling af Næsekirtlerne hos den norske end hos den typiske.

Vest- og nordnorske Ederfugle ere gennemsnitlig lidt mindre end typiske.

FÆRØISKE EDERFUGLE.

Den fjerde af Brehm nævnte Race er *Somateria Faeroensis*; om denne siges der l. c. Pag. 893: »Der Schnabel ist lang und schmal, an seinen Armen merklich erhöht, vom Anfange derselben bis zur Spitze beim Männchen 37^{'''} beim Weibchen 36^{'''} lang mit einem grossen Haken; der Scheitel ist viel niedriger als die erhöhten Stirnseiten; 14 Steuerfedern«. Den skal desuden være »merklich kleiner« end de foregaaende (Danica ∴ typica, Norvegica og platyuros), fra hvilke den ogsaa skal adskille sig »durch ihren schmalen Schnabel, die längeren Schwingenspitzen und den sehr niedrigen Scheitel, welcher viel tiefer als die bis an die Mitte des Auges reichenden Stirnleisten steht, wie durch die Zeichnung des jungen Weibchens. Dieses hat nichts von Rostfarbe, wie bei den vorhergehenden Arten, sondern ein ganz dunkles Kleid, welches sich von dem sehr dunkelgefärbten Männchen nur dadurch unterscheidet, dass die Seiten des Kopfs nicht schwärzlich sondern tiefgrau sind. Auch das junge Männchen weicht darin von dem vorhergehenden ab, dass sich die schwärzliche Farbe der Kopfseiten nicht über den Hals herab erstreckt.«

Til Undersøgelse har foreligget nedennævnte Stof: 1 Dunælling, 5 unge Hunner (hertil 2 Skeletter), 7 Hunner i 2det Aar (hertil 4 Skeletter), 4 Hunner i mindst 3dje Aar (hertil 3 Skeletter); 5 unge Hanner (hertil 1 Skelet) 7 Hanner i 2det Aar (hertil 1 Skelet) og

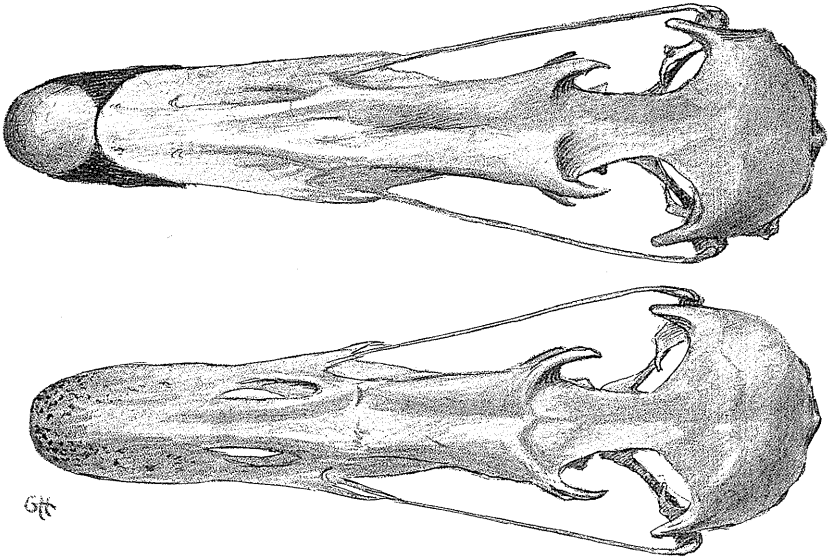

Fig. 10.

Som. moll. typica. ♂ Øresund Februar 1899.

Som. moll. norvegica. ♂ Trondhjem $\frac{20}{3}$ 1914.

Hovedskaller sete ovenfra.

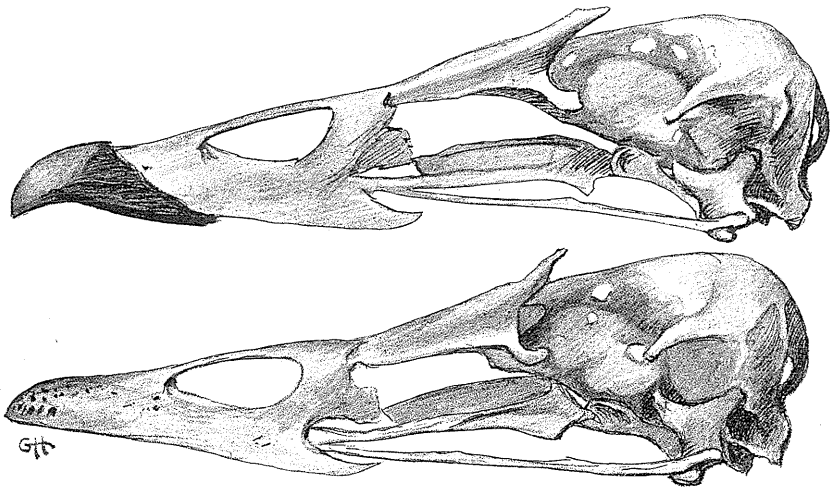

Fig. 11.

Samme Hovedskaller sete fra Siden.

16 i mindst 3dje Aar (hertil 7 Skeletter); af disse Stykker findes 9 i zoologisk Museum, Resten i min egen Samling.

Dunællingen (Nolsø ^{9/7} 08) ligner nærmest en norsk, men den er noget mørkere, baade paa Bug- og Rygside; den er betydelig mørkere end danske (typiske) Ællinger ikke blot paa Bugen, hvor Forskellen er særdeles tydelig, men ogsaa paa Ryggen, som er næsten helt sort.

UNGE HUNNER.

Brehm har Ret, naar han siger, at den unge færøiske Hunderfugl er vidt forskellig fra unge Hunner af de andre Racer; den er meget mørkere; hans Bemærkning om, at den kun kan adskilles fra den ligeledes meget mørke unge Han ved dennes sorte Hovedsider (Kinder), er dog for saa vidt ikke rigtig, som bægge, inden Fældningen fra den rene Ungedragt, have Kinder der ere »tiefgrau«. Først naar denne første — eller om man vil, anden — Fældning paa Hovedet er tilendebragt gælder Brehms Udsagn, idet Hannens Kinder da blive sorte som hos typiske Ederfugle, medens Hunnens blive stribede paa mørkebrun Grund.

En ung Hun fra Nolsø (^{12/9} 06) ser saaledes ud: Ryggen er matsort med ganske smalle olivenbrunlige Fjerkanter, der næsten ganske forsvinde paa Overgumpen men træde lidt tydeligere frem paa Overhaledækfjerene. Paa Forvingens smaa Dækfjer ere de olivenbrune Fjerkanter saa smalle og lidet fremtrædende, at de paa en kortere Afstand slet ikke ses; Vingen synes da helt sort. Paa Brystet ere Fjerene olivenbrunt og sort tværstribede, og da Bugens Fjer ere saa at sige ensfarvet graabrune, dannes et brunligt, tværstribet Brysthælte svarende til den voksne Hans flødefarvede, dog naturligvis i jævner Overgang til Bugens Fjer; disse ere mørkere graa end hos norske og typiske Ederfugle. Paa Hovedet er Fældningen begyndt; Kindernes mørkegraa Fjer ere ved at blive erstattede af stribede brunsorte Fjer i hvilke det mørke Parti (Midtstriben) er større end det brunlige; paa Fjerene over og bag Øjet ere de brunlige Partier saaledes i Overvægt, at der dannes en mod Omgivelserne lysere fremtrædende Øjestribe. Pande og Isse ere saa godt som helt sorte med svag violet Glans. Hos en anden ung Hun fra Nolsø (^{10/10} 06) er Fældningen ikke nær saa vidt fremskreden paa Hovedet; paa Ryg, Vinger, Skulderfjer og Overgump ere olivenbrune Fjerkanter næsten ikke til at se, saa Fuglen er saa godt som ensfarvet sort paa hele Over-

siden; da ogsaa de brune Partier paa Brystets Fjer ere mindre fremtrædende, gør den alt i alt Indtryk af at være meget mørk.

Hunnen fra Klaksvig ($\frac{5}{6}$ 09), jfr. nedenstaaende Maaloversigt, er ca. 11 Maaneder gammel; den har paa Hoved og Ryg faaet de nye Fjer, som første Aars langsomme Fældning bringer den unge Ederfugl, men de ere naturligvis stærkt falmene. Den ungdommelige Vinge ser meget slidt og falmet ud, og Halen ses at bestaa halvt af slidte, ungdommelige Fjer, hvoraf næsten kun Ribberne ere tilbage, og halvt af nye. Bugen er ensfarvet graa; paa Grund af Falmning noget lysere end hos de unge Hunner fra Efteraarsmaanederne. Paa Hovedet ere Kinderne graalige med mørke Længdestriber, Issen mørkt graasort med svag brunviolet Tone. Fuglen ligner i denne Dragt noget mere andre unge Hunederfugle, men der er dog en stor Forskel at se, naar man sammenligner den med en jævnaldrende dansk (t. Eks. ♀ $\frac{27}{5}$ 00 Saltholm); baade Hoved og Vinger ere meget mørkere, og de brune Fjerkanter paa Ryggen smallere og mattere i Farve end hos den danske Fugl. Desuden er Forskellen i Størrelse meget paafaldende; Fuglen, der tilsendtes mig formalinindsprøjet af Distriktslæge Jensen, vejede 1619 gr. Den unge Hun fra Nolsø, ($\frac{11}{4}$ 14, se Maaloversigten), der ogsaa tilsendtes mig frisk, vejede 1610 gr.

Nedenstaaende Maal give en Forestilling om disse Fugles ringe Størrelse.

Som. moll. faeroensis, unge Hunner i 1ste Aar.

		Vingen fra Haandled til Vingespidts	Næb fra Spidsen til forreste Fjergrense paa Panden	Næb fra Spidsen til Næbfligens bageste Rand	Næb fra Spidsen til forreste Fjergrense paa Næbsiden	Afstanden fra forreste Fjergrense paa Næbsiden til Næbfligens bageste Rand	Afstanden fra forreste Fjergrense paa Panden til Næbfligens bageste Rand	Mellemfod	Mellemtaa	Ydertaa	Indertaa
		mm	mm	mm	mm	mm	mm	mm	mm	mm	mm
$\frac{5}{6}$ 09	Klaksvig	262	49	67	36	34	18,5	49	79	78	62
$\frac{11}{4}$ 14	Nolsø	257	49	63	36	31	16	49	75	77	63
$\frac{12}{9}$ 06	—	253	49	65	36	33	17,5	48,5	72	73,5	57,5
$\frac{10}{10}$ 06	—	253	45	62	35	30	17	47,5	70,5	71	58
$\frac{17}{1}$ 98	—	245	47	62	33	31	16	48	65	67	54
Gennemsnit. . .		254	47,8	63,8	35,2	31,8	17	48,4	72,3	73,3	58,9

HUNNER I ANDET AAR.

Af de 7 foreliggende Stykker har Distriktslæge Jensen venligst sendt mig de 3 formalinindsprøjtede (se Maaloversigten: Klaksvig $14/1$ 09, $14/1$ 09 og $5/6$ 09); ogsaa Hunnen fra Nolsø ($11/4$ 14) kom mig frisk i Hænde. De to Stykker fra Klaksvig $14/1$ 09 og Nolsø-Hunnen ($11/4$ 14) havde aldeles rette og tynde Ægledere, der aabenbart aldrig havde været benyttede.

Fuglenes ringe Størrelse er straks iøjnefaldende; iøvrigt vise de alle ensfarvet mørk Bug, Stykkerne skudte $14/1$, $4/2$ og $11/4$ næsten sodbrun. Paa Hovedet er Farven hos de i Vinter- og Foraarsmaanederne skudte Stykker kraftig brun, Kinderne stærkt stribede; Issen mørk men med tydeligt brunkantede Fjer, hvis sorte Midtstribe har svag violet Glans. Den hvide Spejlindfatning er endnu svagere fremtrædende end hos norske Stykker.

Hunnen fra Klaksvig ($5/6$ 09) er stærkt falmet, men dog meget mørkere end typiske Fugle i tilsvarende Alder og Tilstand; den var aabenbart i Begreb med at yngle; den vejede 2223 gr; Hunnerne $14/1$ 09 Klaksvig og $11/4$ 14 Nolsø henholdsvis 1760, 1703 og 1737 gr.

Som. moll. faeroensis, Hunner i 2det Aar.

		Vingen fra Haandled til Vingespids	Næb fra Spidsen til forreste Fjergrense paa Panden	Næb fra Spidsen til Næbfligens bageste Rand	Næb fra Spidsen til forreste Fjergrense paa Næbsiden	Afstanden fra forreste Fjergrense paa Næbsiden til Næbfligens bageste Rand	Afstanden fra forreste Fjergrense paa Panden til Næbfligens bageste Rand	Mellemfod	Mellemtaa	Ydertaa	Indertaa
		mm	mm	mm	mm	mm	mm	mm	mm	mm	mm
$14/1$ 09	Klaksvig	266	47,5	63	35,5	30	15	48	67	73	57,5
$5/6$ 09	—	265	48	63	34	33	16	49,5	75	77	60
$11/4$ 14	Nolsø	263	50	66	35	35	17	50	75	77	62,5
$27/3$ 06	—	260	44	60,5	35	30	18	48	70	72	58
$4/4$ 06	—	259	48	62	36	31	15	48	68	73	57
$14/1$ 09	Klaksvig	253	47	62	34	33	17,5	49,5	71	72	58
$4/2$ 08	Nolsø	252	47,5	62,5	34	32	16,5	49,5	76	75	62
Gennemsnit...		259,7	47,4	62,7	34,8	32	16,4	48,9	71,7	74,1	59,3

HUNNER I TREDJE AAR.

4 Stykker i denne (eller højere) Alder foreligge; af disse har jeg modtaget de to ($\frac{6}{4}$ 09 og $\frac{11}{4}$ 14) friske og selv undersøgt Kønsorganerne. Hos bægge vare Æglederne brede, bugtede og nedsunkne, saaledes at man altsaa med Sikkerhed kunde slutte, at Fuglene havde lagt Æg mindst én Gang. Fuglene gøre alle et meget mørkt Indtryk, særlig Hunnen fra Klaksvig $\frac{6}{4}$ 09; dens Ryg er mørkt sodbrun, og Fjerene have næsten opgivet at have brune Kanter, Bugen er ensfarvet mørkebrun, næsten sort, ligesaa Kropsidernes Fjer, der have ganske smalle, mørkt olivenbrune Fjerkanter; af Spejlets hyde Indfatning er næsten intet tilbage, kun nogle faa graahvide Pletter ses paa de paagældende Fjers Spidser. Hvad Hovedet angaar, ere Kinderne tæt længdestribede, foran Øjnene næsten helt sodbrune, saa smalle ere Fjerenes lyse Kanter her; Issen er sodbrunsort med svag violet Glans. Dens Vægt var 1857 gr, som det ses (jfr. D. O. F. T. 2 Aarg. Side 128) betydeligt under Gennemsnitsvægten for jævnaldrende typiske Hunner: 2208,5 gr. Hunnen fra Nolsø $\frac{11}{4}$ 14 er ikke slet saa mørk i Farve, men dog meget mørkere end typiske Hunner; ogsaa denne havde nedsunken Ægleder. Dens Vægt var 1800 gr. De to andre Hunner ligne sidstnævnte.

Som. moll. faeroensis, Hunner i mindst 3dje Aar.

		Vingen fra Haandled til Vingespids	Næb fra Spidsen til forreste Fjergrense paa Panden	Næb fra Spidsen til Næbfligens bageste Rand	Næb fra Spidsen til forreste Fjergrense paa Næbsiden	Afstanden fra forreste Fjergrense paa Næbsiden til Næbfligens bageste Rand	Afstanden fra forreste Fjergrense paa Panden til Næbfligens bageste Rand	Mellemfod	Mellemtaa	Ydertaa	Indertaa
		mm	mm	mm	mm	mm	mm	mm	mm	mm	mm
$\frac{6}{4}$ 09	Klaksvig	268	49	63,5	35,5	33,5	17	49	74	77,5	60
$\frac{20}{5}$ 14	Nolsø	267	46	61	34	29,5	16,5	51	68	70	57
$\frac{11}{4}$ 14	—	264	48	64	35	31	17	48	71	73	57
$\frac{20}{5}$ 00	—	260	46,5	61	34,5	29,5	14,5	48	70	72	57
Gennemsnit . . .		264,8	47,4	62,4	34,8	30,9	16,1	49	70,1	73	57,8

UNGE HANNER I FØRSTE AAR.

Tre af de fem foreliggende unge Hanner ere i ren Ungedragt; de ere meget mørkere end danske Hanner i tilsvarende Dragt, og navnlig er Forvingen næsten ensfarvet graa, idet svagt olivengraa Kanter paa Fjerene kun lige kunne skimtes; lyse Kanter paa Bugens Fjer findes hos et af Stykkerne, men de ere brunlige, ikke hvidgraa som hos danske; hos det andet ere de næppe til at se og hos det tredje mangle de helt. Hannen fra Nolsøvig $\frac{9}{5}$ 06 (se Maaloversigten) er i samme Dragt som ♂ $\frac{13}{4}$ Tavle VIII D. O. F. T. 2. Aarg. dog med den Forskel, at næsten ingen sorte Fjer ere fremkomne paa Bugen, hvor Ungedragtens Fjer ere gensiddende saa godt som uden lyse Kanter. Den sorte Farve paa Kinder og Baghals er lige saa udbredt som hos den danske Fugl, og da det samme gælder for Hannen fra Klaksvig $\frac{6}{4}$ 09, er den Brehm'ske Iagttagelse paa dette Omraade (se foran) vist ikke rigtig.

Som. moll. faeroensis, unge Hanner i 1ste Aar.

		Vægt	Vingen fra Haandled til Vingespids	Næb fra Spidsen til forreste Fjergrense paa Panden	Næb fra Spidsen til Næbligens bagste Rand	Næb fra Spidsen til forreste Fjergrense paa Næbsiden	Afstanden fra forreste Fjergrense paa Næbsiden til Næbligens bagste Rand	Afstanden fra forreste Fjergrense paa Panden til Næbligens bagste Rand	Mellemfod	Mellemtaa	Ydertaa	Indertaa
		gr	mm	mm	mm	mm	mm	mm	mm	mm	mm	mm
$\frac{25}{9}$ 06	Nolsø	—	262	52,5	70	37	37	19	51	72	72,5	60
$\frac{9}{5}$ 06	Nolsøvig	—	250	50	66	34	35	17	49	72	75	60
$\frac{25}{9}$ 06	Nolsø	—	243	49,5	65	35	34	17,5	48	71	72,5	58
$\frac{6}{4}$ 09	Klaksvig	1612	238	47	63	35,5	34	19	48	71	72	58
$\frac{4}{9}$ 06	Nolsø	—	234	44	60	33	29	17	48	68	70	56
Gennemsnit...		—	245,4	48,6	64,8	34,9	33,8	17,9	48,8	70,8	72,4	58,4

HANNER I ANDET AAR.

De syv foreliggende Hanner i denne Alder ere noget mere prægede som toaarige end typiske Stykker. Vi have set, at de norske Ederfugle i denne Alder gennemgaaende vare lidt mere brogede, mindre nær den helt voksne Dragt end typiske, og dette gælder i endnu højere Grad om disse færøiske. Navnlig

hos Hannen fra Nolsø ($\frac{8}{2}$ 08) er Forvingen næsten helt graabrun, kun et lille hvidbroget Parti ses tværs over Vingen, ganske som hos en toaarig *Somateria spectabilis*; de krumme Armsvingfjer ere helt sorte, vise kun ved Roden et lille hvidgraat Parti. Hos de øvrige er Forholdet ikke slet saa fremtrædende, de minde mere om norske. Hannen, skudt $\frac{4}{4}$ 06 paa Nolsø, har Spidsen af et sort V svagt antydet paa Struben.

Som. moll. faeroensis, Hanner i 2det Aar.

		Vingen fra Haandled til Vingespids	Næb fra Spidsen til forreste Fjergrænse paa Panden	Næb fra Spidsen til Næbfligens bageste Rand	Næb fra Spidsen til forreste Fjergrænse paa Næbsiden	Afstanden fra forreste Fjergrænse paa Næbsiden til Næbfligens bageste Rand	Afstanden fra forreste Fjergrænse paa Panden til Næbfligens bageste Rand	Mellemfod	Mellemtaa	Ydertaa	Indertaa
		mm	mm	mm	mm	mm	mm	mm	mm	mm	mm
$\frac{13}{2}$ 05	Nolso	270	50	68	35	38	19	51,5	76	77	60
$\frac{8}{2}$ 08	—	268	51	72	37	38,5	21	51	77	79	63
$\frac{10}{12}$ 97	—	263	48,5	66	34	34,5	19	51	73	75	61
April? 00	—	262	44	63	35	30,5	19,5	50	74	76	60
$\frac{10}{4}$ 00	—	257	53	69	37	37	17	52	78	80	64,5
$\frac{10}{6}$ 14	—	254	45,5	56	35	36	22	48	76	77	62
$\frac{4}{4}$ 06	—	250	49	69	36	37	21	51	76	77,5	63
Gennemsnit...		260	48,7	66,1	35,6	36	18,8	50,6	75,5	77,8	62,5

HANNER I TREDJE AAR.

Disse 16 Hanner, af hvilke en er i Sommerdragt, ere ikke i Farve forskellige fra typiske Stykker, kun den sorte Kalot paa Hovedet syntes gennemgaaende lidt mindre.

De ere iøjnefaldende smaa og deres Næbflige kortere og spidsere endende end hos typiske og norske. Fjergrænsen paa Næbsiden er i udpræget Grad »knækket«, endnu tydeligere end hos norske, og det samme gælder baade unge og gamle Hanner, de unge Hanner og Hannerne i 2det Aar. Fjerenes Fremtrængen paa Næbsiden i Forhold til Næseborets Stilling er, uafhængigt heraf, svingende ligesom hos norske Ederfugle; snart gaa Fjerene frem til under Midten af Næseboret, snart naa de kun godt dets Bagrand.

Da kun et ringe Antal Skeletter har foreligget til disse Fugle, er intet Forsøg gjort paa at skelne mellem 3-aarige og ældre Fugle. Maalene af de 16 Stykker findes nedenfor.

Som. moll. faeroensis, Hanner i 3dje Aar.

		Vingen fra Haandled til Vingespids	Næb fra Spidsen til forreste Fjergrense paa Panden	Næb fra Spidsen til Næbhjgens bageste Rand	Næb fra Spidsen til forreste Fjergrense paa Næbsiden	Afstanden fra forreste Fjergrense paa Næbsiden til Næbhjgens bageste Rand	Afstanden fra forreste Fjergrense paa Panden til Næbhjgens bageste Rand	Mellemfod	Mellemtaa	Ydertaa	Indertaa
		mm	mm	mm	mm	mm	mm	mm	mm	mm	mm
⁸ / ₉ 07	Nolsø	284	51	71,5	34,5	39	21	54,5	78	80	62,5
¹⁸ / ₄ 06	—	282	55,5	72	40	37,5	19	52	80	82	67
¹⁰ / ₄ 00	—	278	49	70	36	37	21,5	53	76	78	62
⁶ / ₄ 09	Klaksvig	274	52	70	38	36,5	19,5	54	78	81	64
⁵ / ₁ 07	Nolsø	272	51	67	36	34	17	50	75	77	62
¹³ / ₂ 09	Klaksvig	272	52	70	36,5	37	20	51	75	76,5	61
⁵ / ₆ 09	—	272	48	70	37	36	22	55,5	74	77	63
¹⁴ / ₁ 09	—	270	48,5	67	36	35	19	50	73,5	74	60,5
¹⁰ / ₁₂ 97	Nolsø	269	48	68,5	35	36,5	20	52	73,5	76,5	61,5
²⁰ / ₅ 14	—	269	50	67	35	36	19,5	51	74	72	60
¹² / ₁₁ 05	—	268	51	68	36	35	19	52	76,5	77,5	61
¹⁰ / ₆ 14	—	267	53	68	37	35,5	17,5	53	78	79	62,5
¹¹ / ₄ 14	—	265	45,5	63	33	33	18	49	72,5	74	59
¹² / ₄ 14	—	264	48	64,5	35	33	16	51,5	74	75	62
⁴ / ₁₂ 02	—	264	47,5	63,5	34,5	32	16	53	76	78	61
¹⁰ / ₆ 14	—	260	48	68	37	35	22	52	78	79	63
Gennemsnit . . .		270,6	49,9	68	36	35,5	19,1	52,1	75,8	77,3	62

Den færøiske Race er Dværgeren blandt Ederfugle. Et større Stof end det foreliggende havde været ønskeligt for Ensartethedens Skyld; men nedenstaaende Sammenstilling af typiske og færøiske Maal give dog et godt og vistnok i det væsentlige sikkert Billede af Størrelsesforholdet.

1ste Aar:	Vinge mm	Mellemfod mm	Mellemtaa mm	Ydertaa mm	Indertaa mm
Færøiske Hunner . .	254	48,4	72,3	73,3	58,9
Typiske — . .	272,6	51	78,2	79	63
Færøiske Hanner . .	245	48,8	70,8	72,4	58,4
Typiske — . .	281,5	54,3	83	84,7	67,4

	Vinge mm	Mellemfod mm	Mellemtaa mm	Ydertaa mm	Indertaa mm
2det Aar:					
Færøiske Hunner..	259,7	48,9	71,7	74,1	59,3
Typiske — ..	279,5	50,6	78,8	79,6	64,3
Færøiske Hanner..	260	50,6	75,5	77,3	62,5
Typiske — ..	290,2	54,4	84,5	85,2	68,8
3dje—4de Aar:					
Færøiske Hunner..	264,8	49	70,1	73	57,8
Typiske —	{ 3. A. 289,5	52,3	80,1	81,7	65,4
	{ 4. A. 291	52,3	80	81	64,7
Færøiske Hanner..	270,6	52,4	75,8	77,3	62
Typiske —	{ 3. A. 296,3	54,4	82,9	84,3	67,6
	{ 4. A. 300,4	55,3	84,3	86	68

For de færøiske Hanners Vedkommende gælder da, at Vingen vokser 1,5 cm fra 1ste til 2det Aar og 1 cm fra 2det til 3dje, ialt 2½ cm; Tærne vokse 5 mm i Løbet af 1ste Aar og staa derefter stille.

Hos Hunnerne vokser Vingen 0,6 cm fra 1ste til 2det Aar og 0,5 cm fra 2det til 3dje, ialt ca. 1 cm. Tærne forandre sig saa at sige ikke fra 1ste til 2det Aar, og fra 2det til 3dje gaa de lidt tilbage.

Til yderligere Oplysning om Forskellen i Krop- og Lemmestørrelse tjene omstaaende Fig. 12 og 13 af Brystben, Armknogler, Laar- og Ravnæbsben af en typisk og færøisk Ederfugl; førstnævnte er ♂ (⁴/₁₁ 05) Korshage, Danmark; dens Vinge maalte 301 mm, ♂: paa det nærmeste Gennemsnitsmaal for gamle typiske Hanner; sidstnævnte er en fuldt udfarvet ♂ (¹¹/₄ 14) Nolsø, Færøerne; dens Vinge maalte 265 mm, lidt under Gennemsnitsmaal for færøiske Hanner. Knoglerne ere tegnede i naturlig Størrelse og formindskede (af Pladshensyn) lige meget.

Hvad Næbstørrelsen angaar, vise jo Maalene tydeligt, at den er betydelig ringere end hos typiske Fugle. Man kan ogsaa nok give Brehm Ret i, at Næbbet ser smallere ud, men det er svært at afgøre, om dets Smalhed er bleven større, end den naturligt maatte blive paa Grund af Næbbets Formindskelse i det Hele. Som omstaaende Fig. 14 og 15 vise, ere Næbfligene endnu smallere end hos norske; som sagt ved Beskrivelsen af de norske Ederfugle har Bemærkningen om »Stirnleisten, die bis an die Mitte des Auges reichen«, intet med Virkeligheden at gøre. — (Om-

staaende Hoved af en færøisk Ederfugl er tegnet efter den samme Han, hvis Knogler ere afbildede paa Side 257).

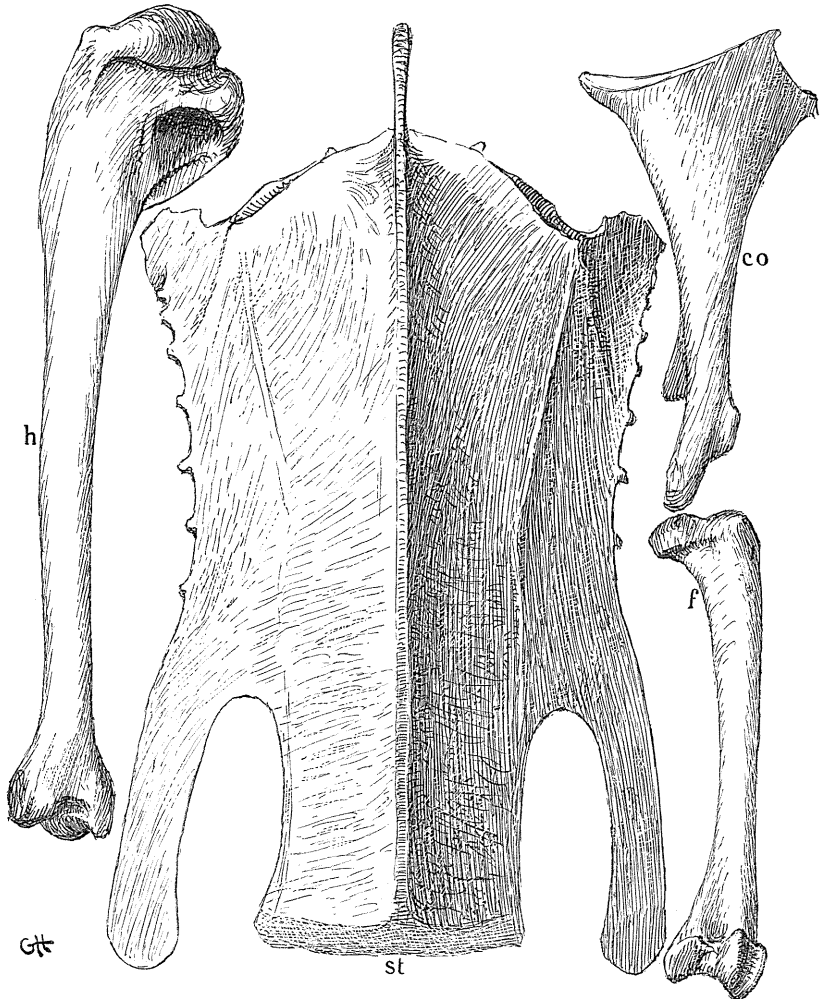

Fig. 12.

Som. moll. typica L. ♂ $\frac{4}{11}$ 1905. Danmark. st Brystben, h Overarm, co Ravnensæbsben, f Laarben. (Lidt formindskede).

Panden er derimod høj som hos *Som. moll. norvegica*, og Aarsagen er den stærke Udvikling af Næsekirtlerne jfr. omstaaende Fig. 16 og 17.

Den typiske Han er den samme som findes afbildet (inden Flaaningen) paa Side 258; den færøiske Han var i 2det Aar

ca. 23 Mdr. gammel; dens Vinge maalte 254 mm, dens Vægt var 1812 gr; dens Testes vare smaa, Forvingen i stor Udstrækning brunsort, med kun faa hvidbrogede Fjer, de krumme Armsvingfjer hovedsagelig sorte.

I Svingfjerenes Længde i Forhold til Halen har det ikke

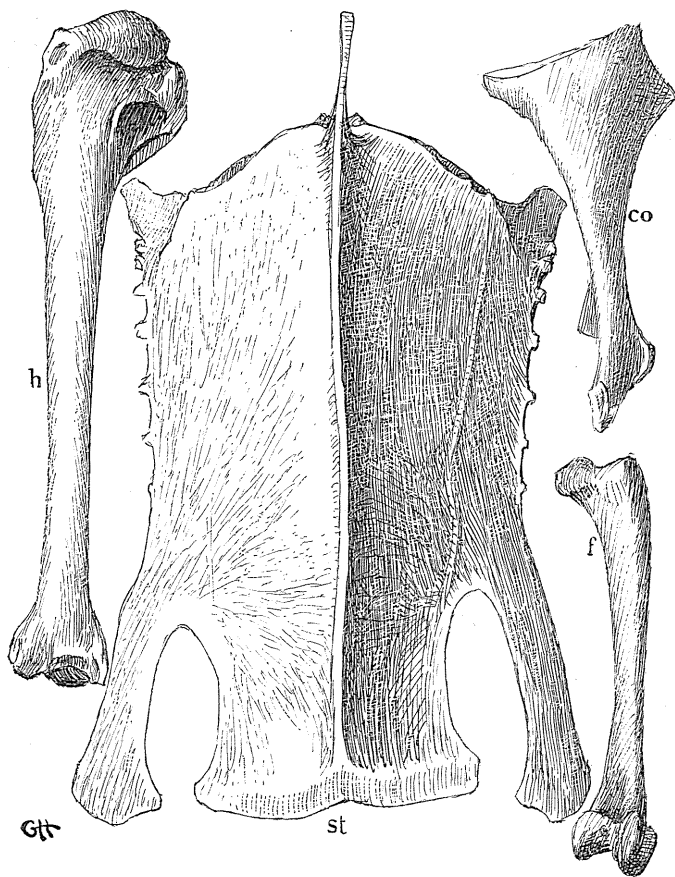

Fig. 13.

Som. moll. faeroensis Br. ♂ $11\frac{1}{4}$ 1914. Nolsø, Færøerne.

(Samme Formindskelse som Fig. 12. Bogstaverne have samme Betydning).

været muligt at se nogen Forskel mellem færøiske, norske og typiske Ederfugle — Brehm taler jo om »die längeren Schwingenspitzen« — og hvad Halefjerenes Antal angaar, har det næsten altid vist sig at være 14 (en af de færøiske Fugle havde 12, en anden 15, i bægge Tilfælde vist paa Grund af Fældning).

Ogsaa den Brehm'ske Race »faeroeensis« synes da at være god nok. Ællingen er i Farve endnu mørkere, mere udvisket, end den norske; unge Fugle ere gennemgaaende meget mørkere end

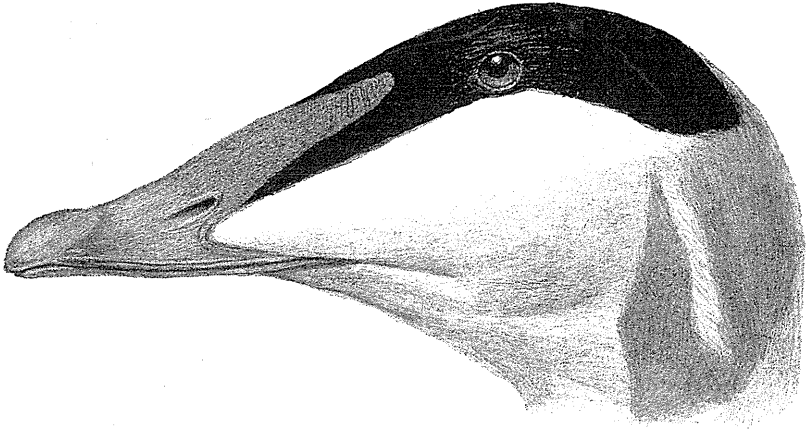

Fig. 14.
Som. moll. typica L. ♂ ²⁰/₅ 1914. Göteborgs Skærgaard.

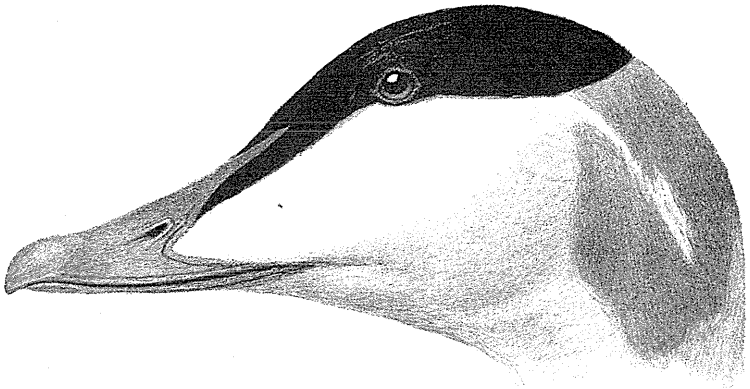

Fig. 15.
Som. moll. faeroeensis Br. ♂ ¹¹/₄ 1914. Nolsø, Færøerne.
(Samme Formindskelse som Fig. 9).

baade norske og typiske. Hunnerne ere endnu mere mørkebrune end norske, undertiden helt sodbrune; Spejlindfatningen endnu utydeligere, i enkelte Tilfælde helt manglende. Udfarvede Hanner ere tegnede som typiske (og norske); de krumme Armsvingfjer ere i Bredde og Længde som hos typiske Hanner (ikke

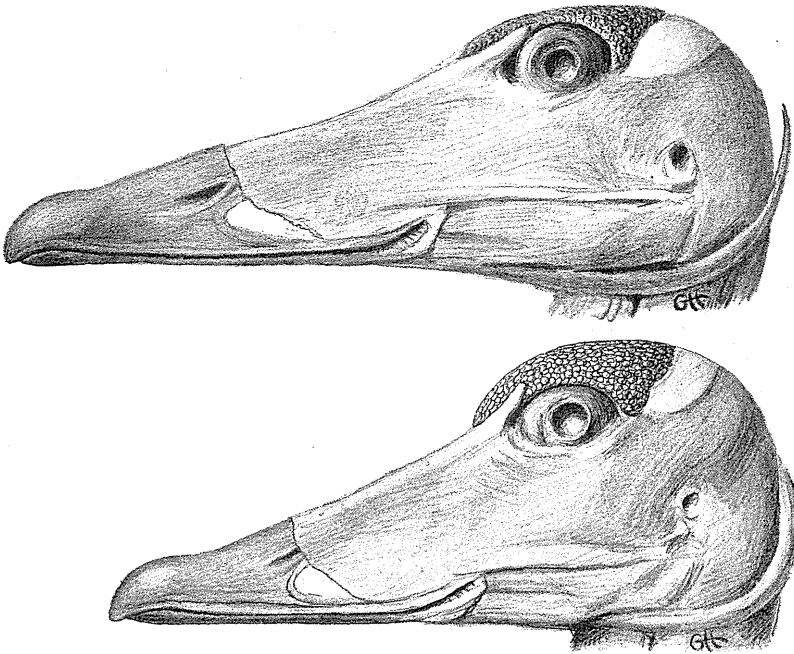

Fig. 16.

Som. moll. typica L. ♂ ²⁰/₅ 1914. Gøteborgs Skaergaard.
Som. moll. faeroensis Br. ♂ ³⁰/₆ 1914. Nolsø, Færøerne.
 (Formindskede lige meget).

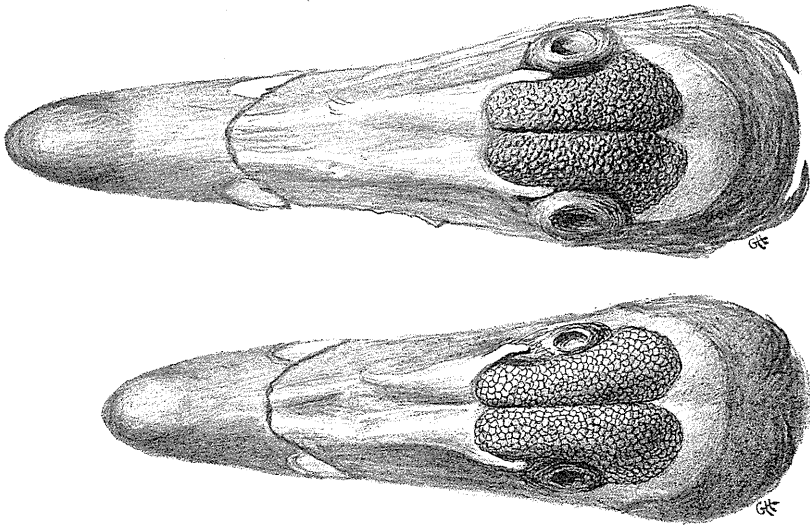

Fig. 17.

Samme Hoveder, sete ovenfra.

længere og bredere som hos norske); Fjergrænsen paa Næbsiden er oftest »knækket« og Næbfligene i Regelen endnu smallere og mindre end hos norske. Hovedets Form er, tildels paavirket af Næsekirtlernes stærke Udvikling, paa det nærmeste den samme som hos Racen »norvegica«. Racen *faeroeensis* er meget lille.

ISLANDSKE EDERFUGLE.

Brehms femte Race, *Somateria megauros*, har tidligere været omtalt (D. O. F. T., 2. Aarg., Side 146—147), og vi kommer da til den sjette: *Somateria Islandica*.

Om denne hedder det l. c. pag. 895: »Der etwas lange Schnabel ist schmal, mittelhoch mit ziemlich hohen Armen und grossen Haken, beim Männchen 36''' bis 37''' lang, der Scheitel kaum niedriger als die erhöhten, den vorderen Augenliedrand nicht erreichenden Stirnleisten; 14 Steuerfedern«.

Den skal i Størrelse, Tegning og Næbbets Form ligne Nr. 5 (*megauros*), men adskille sig fra den ved at have to Halefjer mindre (*megauros* skulde jo have 16), og desuden skal den have »einen höhern Schnabel und Scheitel«. Mest skal den ligne Nr. 4, altsaa den færøiske, »aber ihr höherer Scheitel, ihr über und vor den Nasenlöchern niedriger Schnabel und die etwas geringere Grösse unterscheiden sie hinlänglich. Wegen ihres schmalen Schnabels und kleinen Umfangs ist sie auch mit Nr. 1 und 2 (Danica og Norvegica) nicht zu verwechseln. In ihrem Jugendkleide unterscheidet sie sich von der zunächst vorhergehenden durch die rostfarbige Stirn und die rostfarben- und schwarzgesprenkelten Halsseiten«.

Fra Island har foreligget til Undersøgelse: 26 Ællinger fra ganske spæde til halvt fjerklædte. 30 unge Hunner i 1ste Aar, 18 i 2det, 40 i 3dje og 13 i mindst 4de Aar. 48 unge Hanner i 1ste Aar, 28 i 2det, 51 i 3dje og 55 i mindst 4de Aar. Til langt over Halvdelen af disse Fugle haves Skeletterne.

ÆLLINGER.

De islandske Ællinger adskille sig ved første Øjekast fra typiske, norske og færøiske; de ere langt lysere. Medens de typiske og de to andre Racers ere nærmest sorte eller mørkt olivenbrunsorte med lysere eller mørkere graa Underside, ere de islandske paa Rygsiden lyst brungraa og paa Bugsiden hvidligt lysegraa.

Kinden er ogsaa meget lysere, og da det mørke Parti paa den tilmed er af langt ringere Udstrækning, er smalle, og da den lyse hvidlige Stribe over Øjet er bred og Strube og Hage temmelig lyse, ser det næsten ud, som om Ællingen havde en mørk Stribe gennem Øjet.

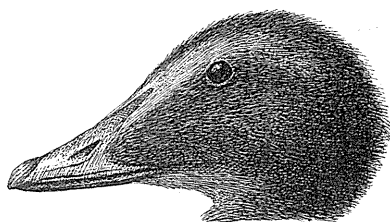
Paa hosstaaende Billede (Fig. 18) findes afbildet øverst en dansk, i Midten en islandsk og for neden en vestnorsk Ælling.

Islandske Ællinger ere altsaa langt lysere end Ællingerne af de andre Racer, som have været behandlede i nærværende Arbejde, men de ere ganske af samme Farve som grønlandske Ællinger, og skulde altsaa svare til Billedet i D. O. F. T., 2. Aarg., Tavle VI. Farven paa denne Tavle er imidlertid desværre for de grønlandske Ællingers Vedkommende bleven for rødbrunlig; den er i Virkeligheden langt graaligere og noget lysere.

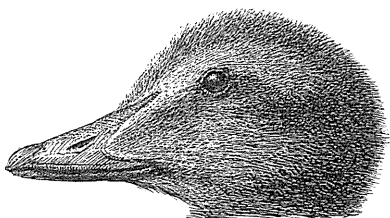
UNGE HUNNER.

Foruden de paa omstaaende Maaloversigt nævnte 24 unge Hunner findes 6 omtrent voksne Fugle, hvis Vinger dog ikke ere saa udviklede, at de have kunnet maales. De ere naturligvis i ren Ungedragt med en Del Dun tilbagesiddende paa Hals og Hoved.

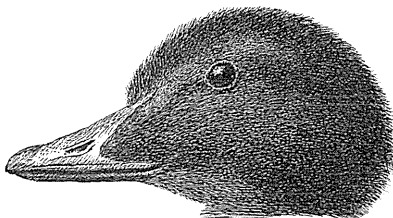
Stykkerne fra November Maaned (3dje, 7nde, 12te, 20nde og 24nde, jfr. Maaloversigten), vise allerede en Del nye Fjer fremkommende paa Hoved, Ryg og Hals; Stykkerne fra December—Februar have næsten helt erstattet Ungedragtens Fjer med nye paa de nævnte Steder, kun en enkelt har ogsaa faaet nye Fjer paa Forbrystet; derimod har ingen af disse unge Hunner fældet en eneste Bugfjer, og Stykkerne fra April, Maj, Juni Maaneder

Danmark.

Island.

Norge.

Fig. 18. Ællinger af *Somateria mollissima*.

Som. moll. islandica, unge Hunner i 1ste Aar.

		Vingen fra Haandled til Vingespids	Næb fra Spidsen til forreste Fjergrense paa Panden	Næb fra Spidsen til Næbfligens bageste Rand	Næb fra Spidsen til forreste Fjergrense paa Næbsiden	Aktanden fra forreste Fjergrense paa Næbsiden til Næbfligens bageste Rand	Aktanden fra forreste Fjergrense paa Panden til Næbfligens bageste Rand	Mellemfod	Mellemtaa	Ydertaa	Indertaa
		mm	mm	mm	mm	mm	mm	mm	mm	mm	mm
³ / ₁₁ 11	Husavik	275	50,5	71	37	37	21	51	72	74	69
⁷ / ₁₁ 11	—	272	50	66	35,5	35	18	50,5	71	73	58
¹ / ₂ 09	—	272	49,5	67	34	36,5	19,5	51	75	75	61
⁶ / ₇ 12	—	268	47,5	65	36	35	18	49,5	72	73	61
¹² / ₁₁ 09	—	265	47,5	67,5	35	34,5	21,5	53	74	75	62,5
²¹ / ₆ 12	—	264	47,5	67	36	35	21,5	48,5	72	72	60
⁶ / ₆ 08	—	264	47,5	65	35	33	20	52	74	75	60
²⁴ / ₁₁ 09	—	263	48	67	37	35	20,5	51	73	73	58
¹⁹ / ₄ 09	—	263	47	65	36	33	19	50	74	75	60
²⁰ / ₇ 09	—	261	48	67	35,5	36	19	50	74	74,5	57
²⁹ / ₅ 09	—	259	50	67,5	35,5	35	18,5	48	75	75	60
¹ / ₄ 10	—	259	48	65	35,5	32	18	51	73	74	59
⁶ / ₆ 08	—	258	51,5	68	36,5	36	19	50	74	74	60
¹² / ₂ 09	—	258	49	65	36	34	17	49	71	72,5	59
¹⁶ / ₇ 08	—	257	54	70	37	35	17,5	52	72	74	62
²² / ₅ 08	—	257	53	69,5	35	37,5	18	50	74	74	60
¹⁴ / ₆ 10	—	257	51	65	35	34	16	51,5	71	72	58
² / ₁₂ 09	—	257	50	67	36	34	19,5	49,5	70	72	58
⁹ / ₅ 08	—	257	49	62	34,5	32	15,5	50	73	75,5	59
²⁰ / ₁₁ 09	—	257	48,5	67	36,5	34	18,5	48,5	71	73	60
⁵ / ₁₂ 09	—	256	51	69,5	35	36	20	51,5	73	75	58,5
²⁸ / ₅ 09	—	256	51	68	37	34,5	18	49	72	72	57
⁴ / ₂ 09	—	254	49	65,5	36	34,5	20	51	73	73	59
²⁸ / ₄ 09	—	248	48	67	35	35,5	19,5	47	68	69	55
Gennemsnit . .		260,7	49,4	66,8	35,7	34,7	18,9	50,2	72,5	73,1	59,6

vide den ungdommelige Bug og de i Vinterens Løb erhvervede nye Fjer paa Hoved og Ryg mere eller mindre stærkt falmende. Endelig ere Stykkerne fra Juli Maaned yderligere falmende, og hos enkelte begynde det nye (2det) Aars Bugfjer at bryde frem; da disse Stykker endnu have deres første Vinge, ere de paa Maaloversigten regnede som etaarige, skønt de vel rimeligvis ere ca. 13 Mdr. gl.

Den unge islandske Hunederfugl ligner meget den typiske,

dog er den, jfr. Maaloversigten, mindre, og de lyse Kanter paa Bryst- og Bugfjer ere mere olivengullige end hvidlige som hos typiske, og endelig naar den i Løbet af sit første Leveaar ikke saa langt frem i Fældning som typiske, der i Regelen erstatte næsten alle Ungedragtens Fjer, med Undtagelse af Vingen (og nogle Halefjer), med nye; hos den islandske fornyes aabenbart som Regel kun de samme Fjer-Partier, der hos Hanner ere Genstand for Sommerfældningen. Men Vingens smaa Dækfjer have tydelige olivenbrunlige Kanter, og de nye Fjers røde Farve er mere klar og minder ganske om typiske Fugles, ikke om norske og færøiske; men mindre er den, og dette træder ogsaa tydeligt frem, naar man sammenligner Skeletterne af disse islandske Fugle med jævndrende typiske, selv om Forskellen ikke er saa iøjnefaldende som mellem typiske og færøiske.

HUNNER I ANDET AAR.

Af de foreliggende 18 Hunner i denne Alder er en modtaget saltet ($\frac{6}{5}$ 09); dens Ægleder havde endnu aldrig været benyttet, men Fuglen skulde vist have lagt Æg for første Gang paagældende Aar; alle ligne de typiske Hunner men ere mindre. Farven er omtrent den samme og klarere end hos norske og navnlig færøiske Hunner i tilsvarende Alder. De hvide Vingebaand om Spejlet ere tydeligere, men knapt saa fremtrædende som hos typiske; hos nogle er Bugen ensfarvet, hos andre baandet.

HUNNER I TREDJE AAR.

Mellem de til denne Alder regnede og de 4-aarige er Adskillelsen foretagen efter Skeletterne, men maa dog siges væsentligt at bero paa et Skøn; det har som forhen været ment bedre at regne for lidt end for meget, saa kun i de Tilfælde, hvor Skeletterne have været meget kraftige, ere Fuglene regnede for 4-aarige. Kaster man et Blik hen over den foreliggende Række, som indeholder Stykker fra næsten alle Aarets Maaneder, faar man det samme Indtryk som af typiske Hunner; i Farve komme de disse meget nær, enkelte have ustribede, helt rustrøde Kinder, og de fleste have baandet eller med halvmaaneformede Pletter forsynet Bug; de hvide Tværbaand over Vingen ere knapt saa fremtrædende som hos typiske Hunner, og Fuglene ere noget mindre; ogsaa Næbbets Størrelse er tydeligt ringere, men i Form er det ikke meget afvigende.

Som. moll. islandica, Hunner i 2det Aar.

		Vingen fra Haandled til Vingespids	Næb fra Spidsen til forreste Fjergrense paa Panden	Næb fra Spidsen til Næbfligens bageste Rand	Næb fra Spidsen til forreste Fjergrense paa Næbsiden	Afstanden fra forreste Fjergrense paa Næbsiden til Næbfligens bageste Rand	Afstanden fra forreste Fjergrense paa Panden til Næbfligens bageste Rand	Mellemfod	Mellemtaa	Ydertaa	Indertaa
		mm	mm	mm	mm	mm	mm	mm	mm	mm	mm
¹⁰ / ₆ 11	Husavik	289	50,5	68	39	33	20	54	76	77	62,5
Juli 07	—	284	49	64	35	32	17	53	76	77	57
² / ₇ 10	—	283	51	68	37,5	34	17	50	78	78	62
Juni 12	—	279	50	69	36	36	19	51	77	78	63
² / ₈ 11	—	278	51	67	37	34	17	50	72	73	60
⁷ / ₂ 10	—	277	48	68	36	35	20,5	49	73	75	61
¹⁴ / ₁₁ 11	—	276	48	68	34	37	19,5	50,5	73	73	62
² / ₁₀ 09	—	275	52	68	34	35	17	51	72	73	61
²² / ₆ 10	—	274	48,5	66	34	34,5	19,5	47,5	68,5	70	57
⁶ / ₈ 09	—	273	51	69	37	35	19,5	49,5	74	75	60,5
⁹ / ₇ 08	—	271	50	67	37	33,5	19,5	49,5	76,5	78	61
²⁶ / ₃ 09	—	271	50	66,5	34	37	18,5	49	73,5	75	58
²¹ / ₁₀ 09	—	270	51	66,5	35	35,5	17	49,5	73	74	58
²¹ / ₅ 10	—	270	50	69,5	35,5	38	21	50	74	75	62
² / ₁₀ 09	—	269	49	68	35	36	19	50,5	75	77	59,5
¹¹ / ₅ 08	—	268	51	66	34,5	35	17	49	72	73	56
¹¹ / ₅ 08	—	263	50	67,5	37	37	17,5	53	72	73,5	59
⁶ / ₅ 09	—	255	50,5	66	34	35,5	15	50	74	75	61
Gennemsnit . . .		273,6	50	67,3	35,6	35,2	18,9	50,3	73,9	75	60

Som. moll. islandica, Hunner i 3dje Aar.

		Vingen fra Haandled til Vingespids	Næb fra Spidsen til forreste Fjergrense paa Panden	Næb fra Spidsen til Næbfligens bageste Rand	Næb fra Spidsen til forreste Fjergrense paa Næbsiden	Afstanden fra forreste Fjergrense paa Næbsiden til Næbfligens bageste Rand	Afstanden fra forreste Fjergrense paa Panden til Næbfligens bageste Rand	Mellemfod	Mellemtaa	Ydertaa	Indertaa
		mm	mm	mm	mm	mm	mm	mm	mm	mm	mm
¹⁵ / ₇ 09	Husavik	294	46,5	64	34	32	19,5	52	75	76	63
² / ₁₁ 09	—	289	51	71	37	37	20	54	76	78	63
² / ₄ 11	—	289	48	66,5	38	31	19	53	74	74	60
² / ₃ 09	—	288	53	71	36	38	20	50	73	75,5	59

		Vingen fra Haandled til Vingespidts	Næb fra Spidsen til forreste Fjergrense paa Panden	Næb fra Spidsen til Næbfigens bageste Rand	Næb fra Spidsen til forreste Fjergrense paa Næbsiden	Afstanden fra forreste Fjergrense paa Næbsiden til Næbfigens bageste Rand	Afstanden fra forreste Fjergrense paa Panden til Næbfigens bageste Rand	Mellemfod	Mellemtaa	Ydertaa	Indertaa
		mm	mm	mm	mm	mm	mm	mm	mm	mm	mm
³¹ / ₈ 11	Husavik	287	52	69,5	38	34,5	19	51	71,5	72,5	59
²⁶ / ₅ 11	—	287	49	67	37	34,5	18,5	52	72	73,5	59
³¹ / ₇ 11	—	286	53	69,5	40,5	32,5	17	52	73,5	72	60
¹² / ₁₁ 09	—	286	48	69	37	35	21	52	77	78	61
²⁹ / ₄ 09	—	285	51	70	39	35	21	50	73	74	60
¹ / ₅ 10	—	285	50	68	37	35	21	50	71	73	60
¹⁶ / ₇ 08	—	284	48,5	69	36	37	22	51,5	78	79	61,5
¹⁴ / ₁ 09	—	282	52	72	38	36,5	21	50	73	75,5	60
² / ₁₁ 11	—	282	51	69	36	36	20	51	74	74	61
²⁵ / ₈ 09	—	281	57,5	69	36	37	22	50	77	74,5	58
⁷ / ₉ 09	—	281	51	69	35	37	19	53	72,5	75	61
⁶ / ₁₁ 11	—	280	53	68	39	34	19	51	68	70	57,5
²⁰ / ₅ 10	—	279	51	68	36	33,5	18	47,5	68	69	55
²⁸ / ₅ 11	—	279	50	68	35	36	20,5	47	77	75	60
¹ / ₆ 11	—	278	51	67	37	35	18	52	75	77	62
⁵ / ₇ 10	—	278	49	65,5	35	33	18	48	71	70	56
²⁸ / ₆ 08	—	278	47	63	34	32	18,5	50	79	78	62
¹¹ / ₅ 08	—	277	49	68	35	37	20	49	71	73	59
¹⁹ / ₈ 09	—	276	50,5	70	37,5	35	20	50	75	75	59
⁶ / ₅ 09	—	274	50	67	37	33	17	49	75	78	61,5
²⁶ / ₄ 10	—	274	48,5	67	35,5	37	21,5	48	70	72,5	57
¹ / ₄ 11	—	273	49	65	37	35	18	52	74	75	60,5
¹⁸ / ₈ 11	—	273	48,5	68	34	37	20	50	75	73	59
³¹ / ₃ 09	—	273	48	65,5	34	36	20	49	69	71	59
³¹ / ₅ 08	—	273	47,5	69	32,5	39	21	50	70	72	58
²⁵ / ₅ 11	—	273	46,5	65	36	33	19	50	73	74	60
²⁷ / ₂ 11	—	272	57	69,5	37	37	20	53	77	78	63
⁴ / ₂ 10	—	268	49,5	63	34	34,5	16	50	70,5	71,5	57
²³ / ₃ 11	—	267	53	65	36,5	32	15	51	72	73	57
²³ / ₆ 11	—	267	51	69	37	34	20	51	78	77	60
⁴ / ₂ 09	—	267	50	68	35	36	20	51,5	74	76	62
²⁸ / ₆ 08	—	266	50	67,5	33,5	36,5	16	48	78	78	65
²² / ₆ 09	—	266	49	65	33	34,5	16,5	48,5	73	73	56
¹⁹ / ₅ 09	—	266	47	68	34	35,5	19	50	70,5	71	59
²² / ₃ 11	—	263	52	68	38,5	32	17	50	74	74	59
¹⁶ / ₅ 08	—	258	44	63	35,5	32	20	50	69	70	58
Gennemsnit . . .		277,1	50,1	68,4	35,1	34,9	19,2	50,4	73,4	74,2	59,9

HUNNER I FJERDE AAR.

Det samme som ovenfor sagt om 3-aarige Fugle i Forhold til typiske gælder om disse 13 Stykker; hos en enkelt, en af de rødeste og kraftigst farvede, mangle de hvide Vingebaand.

Som. moll. islandica, Hunner i 4de Aar.

		Vingen fra Heandled til Vingespids	Næb fra Spidsen til forreste Fjergrense paa Panden	Næb fra Spidsen til Næbfligens bageste Rand	Næb fra Spidsen til forreste Fjergrense paa Næbsiden	Afstanden fra forreste Fjergrense paa Næbsiden til Næbfligens bageste Rand	Afstanden fra forreste Fjergrense paa Panden til Næbfligens bageste Rand	Mellemfod	Mellemtaa	Ydertaa	Indertaa
		mm	mm	mm	mm	mm	mm	mm	mm	mm	mm
11/11 09	Husavik	289	49	66	37	32	18	54	76	78	63
18/4 10	—	285	55	72,5	39	37	18	52	74	76	61,5
27/2 09	—	284	51	68	36	34	18	51	74	76	61
5/3 09	—	283	48	66	36,5	33	18	51	75	76	62
11/1 10	—	283	45	65	35	33	21,5	50	69	72	57
6/8 10	—	279	52	69	38,5	34	18	49	70	72	59
29/4 11	—	279	51	69,5	37	35	19,5	53	76	77	61,5
8/5 10	—	279	47	69,5	37,5	37	22,5	49	73	73	58
3/7 11	—	278	53	68	35,5	35	16,5	50,5	72	72	58,5
3/5 10	—	276	50	69	35,5	37	19,5	50,5	74	76	61
13/6 10	—	270	50,5	69	35	38	19	48,5	70	73	57
18/8 10	—	269	47	66	34	34	19	50	70	70	57
26/10 09	—	268	48	67	37	32	19	49	70	70	58
Gennemsnit. . .		278,6	49,7	68	36,4	34,7	19	50,6	72,5	74	59,6

UNGE HANNER I FØRSTE AAR.

Omtrent det samme Antal (48) Hanner foreligger fra Island som fra Danmark (se D. O. F. T. Side 131—133); foruden de 48 paa Maaloversigten nævnte findes 5 ganske unge Fugle, hvis Lemmer vare saa lidt udviklede, at det vilde virke forstyrrende paa Gennemsnitsmaalet at medtage dem.

Som om Hunnerne gælder det, at disse unge Hanner meget ligne typiske; Bugens Fjer ere gulligt ikke hvidligt kantede som hos typiske, men ellers er kun Størrelsesforskellen paafaldende. I Rækken findes Stykker fra næsten alle Aarets Maaneder, og det ses deraf med Hensyn til Fældningen, at denne aabenbart

begynder lidt senere paa Island, som det af den lidt senere Yngletid kunde ventes, og det ses desuden, at de unge islandske Hanner ikke naa saa langt frem i Dragtskiftet som typiske; dette gælder naturligvis kun gennemsnitlig, enkelte naa at faa mange lyse Fjer paa Hoved, Bryst og Ryg, men hos ingen ses paa Bugen saa mange sorte Fjer som hos de paa Tavle VIII D. O. F. T., 2. Aarg. afbildede Stykker, skudte $^{28}/_{10}$, $^{24}/_{3}$, $^{13}/_{4}$ og $^9/_7$; de se næsten alle paa Bugen ud som den paa nævnte Tavle afbildede Han, skudt $^{12}/_{12}$. Brehms Bemærkning om den islandske Races »rostfarbige Stirn« og »schwarzgesprenkelten Halsseiten« er uden Betydning; alle unge Ederfuglehanner kunne paa Hovedets Overside, Pande og Isse faa blaasorte Fjer med kanelbrune Spidser, der lidt efter lidt slides af (se D. O. F. T., 2. Aarg., Side 132); i den rene Ungedragt ere Hovedets Fjer graa, mørkest paa Isse og Pande.

Som sagt, de unge islandske Hanner ligne typiske, men ere mindre; de ligne ogsaa norske, med hvilke de i Størrelse omtrent falde sammen; mindst ligne de færøiske.

Som. moll. islandica, unge Hanner i 1ste Aar.

		Vingen fra Haandledet til Vingespids	Næb fra Spidsen til forreste Fjergrense paa Panden	Næb fra Spidsen til Næbfligens bageste Rand	Næb fra Spidsen til forreste Fjergrense paa Næbsiden	Afstanden fra forreste Fjergrense paa Næbsiden til Næbfligens bageste Rand	Afstanden fra forreste Fjergrense paa Panden til Næbfligens bageste Rand	Mellemfod	Mellemtaa	Ydertaa	Indertaa
		mm	mm	mm	mm	mm	mm	mm	mm	mm	mm
$^{30}/_1$ 09	Husavik	283	55	74	39	39	20	54	77	79	63
$^{12}/_6$ 10	—	283	52	71,5	37	39	20	53	79	81	66
$^{14}/_{11}$ 09	—	281	53	74,5	38	40	22	53	75,5	79	62
$^{21}/_6$ 09	—	281	52	71	37	38	20	54	78	79	64
$^{23}/_{12}$ 08	—	277	55	72	38	37	19	52	80,5	81	61
$^{20}/_7$ 10	—	277	52	71	37	38	20	52	78	80,5	63
$^{29}/_3$ 09	—	275	51,5	72	36	38	21	51	78,5	80	63
$^{14}/_5$ 08	—	273	50	71	35,5	40	22,5	50,5	75	75,5	59
$^{21}/_{10}$ 09	—	271	56,5	74	39	39,5	20	52	80	82	64,5
$^{10}/_{11}$ 08	—	269	49	68	36	35	20	50	75	76,5	62,5
$^8/_{11}$ 09	—	268	54	70	38	35	18	50	71	73	60,5
$^{19}/_4$ 09	—	268	52	70	38	35	19,5	49	72	70	61
$^{28}/_{11}$ 09	—	267	55,5	70	39	37	17	52	71	72	60

		Vingen fra Haandled til Vingespids	Næb fra Spidsen til forreste Fjergrense paa Panden	Næb fra Spidsen til Næbfligens bageste Rand	Næb fra Spidsen til forreste Fjergrense paa Næbsiden	Afstanden fra forreste Fjergrense paa Næbsiden til Næbfligens bageste Rand	Afstanden fra forreste Fjergrense paa Panden til Næbfligens bageste Rand	Mellemfod	Mellemtaa	Ydertaa	Indertaa
		mm	mm	mm	mm	mm	mm	mm	mm	mm	mm
² / ₇ 08	Husavik	267	53	72	38	38,5	20,5	52	76	78,5	65
¹⁸ / ₂ 09	—	267	49	70	37	36	21	50	70	71	60
²⁰ / ₁₀ 09	—	266	55	73	39	39	20	51,5	79,5	78,5	63
³⁰ / ₁₁ 08	—	266	53	73	38	38	21	51,5	74	75	61
²⁸ / ₁₁ 09	—	266	50	69,5	38	36	21	50	69	71	57
³⁰ / ₆ 12	—	264	55	73	36	40	19,5	53	81	83	65
¹⁸ / ₅ 08	—	264	49	69	37	36	22	48,5	73,5	73	60
³¹ / ₁ 09	—	264	48	65	35,5	34	18,5	52	75	77	62
²⁹ / ₅ 09	—	264	47	70	36,5	37	23	52	78	76	62
²⁵ / ₆ 09	—	263	53	69	35,5	39	18	52	75,5	77	65
⁶ / ₆ 08	—	263	51	69	35	37	19	50,5	74	74	62
²⁵ / ₁₀ 11	—	262	57	76	40,5	41	21	51	77	80	61,5
²¹ / ₆ 09	—	262	52	72	38,5	37,5	20	51	77,5	79,5	63,5
¹³ / ₅ 09	—	262	51	70,5	36	36,5	22	51,5	76	76	58,5
¹⁶ / ₄ 09	—	262	51	67	36	35	16,5	50	76,5	76	61,5
¹ / ₆ 09	—	261	55	71	39	36	19	52	76	77,5	64
¹ / ₃ 09	—	261	52	70	37	37	20,5	50,5	78	79	61
⁷ / ₆ 09	—	261	50	73	37	39	23	51,5	80	80,5	64,5
¹⁷ / ₂ 09	—	260	53,5	70	36	38	18	49	76	78	62
²⁰ / ₂ 09	—	259	55	74	37	40	20	49	72	74	60
⁹ / ₆ 09	—	259	52,5	72	38,5	37	21	51	77	76	62
³⁰ / ₁₁ 09	—	259	51	70,5	35	39	21	53	75	76	62
¹⁴ / ₁ 09	—	259	50	67	35	36	19	50	74,5	72,5	60
²⁸ / ₅ 08	—	258	55	72,5	38,5	38	18	51,5	75	76,5	63
¹ / ₂ 09	—	257	51,5	69	38	35,5	19,5	49	73	75,5	60
⁷ / ₁₂ 09	—	257	51	72	37	38	22	47	68	68	53
⁶ / ₁₂ 09	—	257	47,5	68	34	36	22,5	48,5	70	70,5	55
²⁵ / ₂ 09	—	255	51	72	37	39	21,5	46	72	74	60,5
⁴ / ₁₂ 08	—	255	48	68	34,5	36	20	48	72	72	61
¹⁷ / ₂ 09	—	254	55,5	75	38	39	20	51	72,5	74,5	60
¹⁰ / ₁ 09	—	254	54	74	37,5	40	21	49	75	75	62
¹⁵ / ₁₁ 08	—	253	58	77	39	41	20	54	77,5	77	63
³ / ₈ 09	—	250	54	71	38	38	21	51	75	76	60,5
¹⁷ / ₄ 09	—	249	52	72	37	37	19,5	52	76,5	72	63
²⁷ / ₈ 08	—	—	51	71	37	37	21	52	78	82	65,5
Gennemsnit...		264,1	52,3	71,2	35,1	37,7	20,2	50,9	75,3	76,3	61,6

HANNER I ANDET AAR.

Af de 28 Hanner i denne Alder er en tilsendt mig saltet (³/₅ 09 jfr. Maaloversigt); dens Skelet foreligger; af de øvrige 27 ere 10 i Sommerdragt, 4 af dem med endnu ikke udvoksede Vinger;

Som. moll. islandica, Hanner i 2det Aar.

		Vingen fra Haandled til Vingespids	Naab fra Spidsen til forreste Fjergrense paa Panden	Naab fra Spidsen til Naabligens bageste Rand	Naab fra Spidsen til forreste Fjergrense paa Naabsiden	Astanden fra forreste Fjergrense paa Naabsiden til Naabligens bageste Rand	Astanden fra forreste Fjergrense paa Panden til Naabligens bageste Rand	Mellemfod	Mellemtaa	Ydertaa	Indertaa
		mm	mm	mm	mm	mm	mm	mm	mm	mm	mm
¹ / ₅ 09	Husavik	284	53	75	39	39	23	53	77,5	80	62
¹⁸ / ₁₁ 09	—	281	50	70,5	35,5	38,5	21	51	73	71	59
¹⁶ / ₁₀ 08	—	280	50	75	37,5	41	25	52	79	81	65
²⁸ / ₂ 09	—	277	53	71	36	39	22	50,5	78	81	63
²⁰ / ₄ 11	—	276	49	74	36,5	41	27	52	81	80	67
¹⁹ / ₂ 10	—	276	48	69	36	38	23	52	78	77	63
⁷ / ₉ 12	—	274	57,5	75	40	38	20	54	78	80	64,5
²³ / ₄ 09	—	274	57	76	40	40	20,5	51,5	73	76	61
¹ / ₆ 10	—	274	51,5	75	38	40	24,5	53	78	81	65
¹⁹ / ₂ 09	—	274	50,5	72	37	39	23	50	73	75	61
²⁶ / ₁₀ 09	—	273	55	75	37	41	21	52	76	78	67
¹⁵ / ₉ 11	—	273	54	72,5	37	39	22	52	77	78,5	61
¹⁸ / ₁₀ 11	—	273	49	68	36,5	36	21	48	75	74	58
²⁴ / ₂ 10	—	272	54	73	36,5	40	20	51	75,5	77	62
²⁹ / ₅ 12	—	271	51	71	36,5	39	22	49,5	75	77	59
²⁴ / ₉ 09	—	271	49,5	71,5	37	40	22,5	52	78,5	80	63,5
⁶ / ₅ 09	—	269	54	71	37,5	37,5	19	51	75	76	60,5
⁹ / ₆ 09	—	269	53	72	38	38	20	52	76	78	62
¹⁴ / ₁₂ 09	—	268	52	71	35,5	38	19	53	78	80	66
⁹ / ₉ 09	—	268	50	70	36	37	21	49,5	78	77	61
³ / ₇ 08	—	265	52,5	72,5	37,5	38	23	49	72,5	73,5	58
⁵ / ₁₂ 08	—	263	53	73	36	38,5	21,5	49	71	73	61
⁸ / ₉ 11	—	262	52,5	70	36	38	19,5	50	76	76,5	61
³⁰ / ₆ 08	—	262	47	64	34,5	33	18	50	75	75	60
⁷ / ₉ 10	—	—	54	75	39	39	22	50	78,5	78	64,5
¹⁸ / ₈ 09	—	—	54	73	39,5	36	20	52	82	81,5	63
²⁶ / ₈ 12	—	—	52	71	37	37,5	22	51	77	79	63
⁴ / ₉ 09	—	—	48	68,5	37	35	22	51	78	80	62
Gennemsnit. . .		272	51,9	71,9	37,1	38,4	21,6	51,1	76,5	77,6	62,3

disse vise endnu Rester af den unge (étaarige) Fugls Dragt. To af de tilbageværende 17 ere begyndte at gaa over i 2den Sommerdragt, en (¹⁴/₁₂ 09) har et tydeligt, stort, musegraat V paa Struben. Om dem alle gælder, at Forvinge og krumme Armsvingfjer i mindre Grad ere brogede end Tilfældet er hos norske og færøiske Fugle ∴ hvide og sorte Partier paa Fjerene ere til Stede i omtrent lige stor Udstrækning som hos typiske, de mørke Partier ere ikke i Overvægt som hos norske og i endnu højere Grad hos færøiske. Ogsaa hvad Næbfligenes Udvikling angaar, minde de mere om typiske end om norske i tilsvarende Alder.

Af Maaloversigten fremgaar, at de ere betydeligt mindre end typiske, lidt mindre end norske, og betydeligt større end færøiske.

HANNER I TREDJE AAR.

51 Stykker foreligge, visende Fældningen fra 2det Aar ind i 2den Sommerdragt, fra denne til 1ste fuldstændige Pragtdragt og fra denne ind i 3dje Sommerdragt.

I Pragtdragten ere disse Hanner i Farve ganske som typiske, norske og færøiske; to af den have utydelige sorte V'er; nogle have de krumme Armsvingfjer svagt sortspidsede og de fleste Forvingens Kant graabrunlig, alt som det kan ses hos typiske jævnaldrende Hanner; næsten alle have Fjergrensens Forrand paa Næbsiden »knækket«; hos tre ses den at være omtrent ret, og hos disse ere Næbfligene ogsaa ret brede. I det Hele taget ere Næbfligene mere udviklede end hos norske Fugle, men de naa ikke op til den Størrelse, som kan ses hos typiske Stykker; selvfølgelig svinger dette Forhold noget hos islandske som hos typiske Ederfugle, og mere hos førstnævnte; saa smaa, smalle og spidst-endende Næbflige, som islandske kunne udvise, ses knapt nok hos unge (étaarige) typiske Hanner.

I Juni ses de første Spor af den frembrydende 3dje Sommerdragt; disse blive stedse tydeligere hos Stykkerne fra Juli Maaned, og hos Stykkerne fra August er Sommerdragten fuldstændig. Sammenligner man Stykkerne i denne Dragt med typiske og norske Fugle i Sommerdragt, kan man i Tegningen af de mørke Bryst- og Halsfjer se en ret fremtrædende Forskel; her tales om det Fjerparti, som erstatter Halsens hvide og Brystets flødefarvede Fjer i Pragtdragten. Medens disse Fjer hos typiske og norske Hanner¹ som Regel ere mørkt sodbrune paa Halsen og sodbrune

¹ Det samme gælder den eneste i Sommerdragt fra Færøerne foreliggende Han.

paa Brystet med utydelig olivenbrun Tværstribning og jævnlige et lyst Midtparti paa Fjeren, ere de paagældende Fjer hos islandske Hanner i Regelen saa bredt kantede med olivenbrunt, at man snarere vilde være tilbøjelig til at kalde dem olivenbrune med smalle sorte Tværbaand. Denne brune Farve paa Brystfjerene er ingenlunde saa kraftig eller af samme Tone som hos en Hun, men noget stærkere end hos en ung Han.

I Størrelse staa disse islandske Hanner kun lidt tilbage for norske, men ere, som nedenstaaende Maal vise, meget mindre end typiske.

Som. moll. islandica, Hanner i 3dje Aar.

		Vingen fra Haandled til Vingespids	Næb fra Spidsen til Fjergrense paa Panden	Næb fra Spidsen til Næbfigens bageste Rand	Næb fra Spidsen til forreste Fjergrense paa Næbsiden	Alstanden fra forreste Fjergrense paa Næbsiden til Næbfigens bageste Rand	Alstanden fra forreste Fjergrense paa Panden til Næbfigens bageste Rand	Mellemfod	Mellemtaa	Ydertaa _m	Indertaa	
		mm	mm	mm	mm	mm	mm	mm	mm	mm	mm	
$\frac{9}{6}$	11	Husavik	294	57,5	76	39	40,5	20	52	75	77	61
$\frac{12}{4}$	11	—	293	53,5	75	37	41	24	53,5	78	81	64
$\frac{23}{3}$	09	—	293	53	73	37	39	22	55	77,5	78	65
$\frac{31}{7}$	08	—	293	51,5	74	36	40,5	23	52	75	75	62
$\frac{13}{5}$	08	—	293	50	70	34	40	22	54	76	77	63
$\frac{12}{11}$	09	—	292	47,5	69,5	35	37	22,5	56	77	78	64
$\frac{6}{7}$	09	—	291,5	48	71	35	40	24	53	78	80	64
$\frac{5}{6}$	11	—	291	58	78	39	41,5	22	52,5	76	77	63
$\frac{25}{5}$	09	—	291	54,5	74	36	44	22	53	77	76	64
$\frac{4}{6}$	11	—	291	52	74	38,5	39	23	54	75	78	63
$\frac{5}{8}$	12	—	289	53,5	75	38	39,5	21,5	54	78,5	81	65
$\frac{5}{3}$	09	—	289	51	72	37,5	38	22,5	55	80	82	66
$\frac{14}{3}$	09	—	288	54	76	38	40	24,5	54	78	80	64
$\frac{26}{3}$	09	—	288	53,5	73	38	38	21,5	54	79	79	64
$\frac{26}{4}$	09	—	288	52,5	74	38	39	24	49	70	72	60
$\frac{31}{1}$	11	—	288	50,5	72	35,5	40	23,5	51,5	76	78	64
$\frac{5}{8}$	12	—	286	57	76	38	42	22	51,5	76	78	62,5
$\frac{20}{4}$	09	—	286	55	73	37	39	21	51	73	73	61
$\frac{16}{7}$	08	—	286	54	75	39	40	23,5	52	72	74	60
$\frac{13}{11}$	08	—	286	51,5	75	38	40	25	51	75	75	60
$\frac{1}{3}$	09	—	286	50,5	74	35	42	26	49	75	74	63
$\frac{15}{7}$	09	—	285	55	72	36	40	20	52	74,5	75,5	61
$\frac{5}{3}$	09	—	285	50	71	37	37	22,5	51,5	75	76	63

		Vingen fra Haandled til Vingespids	Næb fra Spidsen til forreste Fjergrense paa Panden	Næb fra Spidsen til Næbfligens bageste Rand	Næb fra Spidsen til forreste Fjergrense paa Næbsiden	Alstanden fra forreste Fjergrense paa Næbsiden til Næbfligens bageste Rand	Alstanden fra forreste Fjergrense paa Panden til Næbfligens bageste Rand	Mellemfod	Mellemtaa	Ydentaa	Indertaa	
		mm	mm	mm	mm	mm	mm	mm	mm	mm	mm	
26/7	12	Husavik	284	54	73	38	39	20	53,5	78	80	64
1/4	09	—	284	50	70	36	38	21	51	77	78	64
18/6	08	—	283	51	67,5	38	37	19,5	49	73	75	59
29/4	09	—	283	49	72	35	40	25	52	75	77	62
7/4	09	—	283	46	71	35	39	25	50	73	76	59
15/4	09	—	281	50	71	36	39	21	52,5	76,5	77	62
2/6	09	—	281	49	69	37	36	21,5	50,5	75	76	63
8/4	11	—	280	51	72,5	38,5	37	25	54	79,5	80	61
15/4	09	—	279	53	75	37	42	25	52	74	75	62
20/4	09	—	279	50	73	37	39	24	52	73	73	60
31/8	10	—	279	46	67	33	36	23	50	74	76	61
20/8	09	—	278	52	75	37	41	24	51	74	76,5	63
29/5	09	—	278	51	77	38	44	27	52	76	77	64
7/5	08	—	278	50	72	39	39	23,5	52	76	78	62
7/7	08	—	278	50	71	35,5	39	22	52	75	76	60
24/8	09	—	278	40	70	36	36,5	23	51	76	76	61,5
4/6	09	—	276	53	71	37	40	21	50	75	76	60
28/5	09	—	276	50,5	71	35	39	22	49,5	73	72	60
7/6	09	—	276	50	70	37	36	20,5	52	73	73	61,5
7/4	09	—	275	52	75,5	37	43,5	25	51	77	77	64,5
25/5	09	—	274	51	73	37	38,5	23	55	76	78	62
10/8	09	—	269	48,5	70	35	39	22,5	52	75	77	62
14/6	09	—	262	49	71	36	39,5	23,5	48	72	73,5	59
1/9	09	—	—	53	72	38	37	22	51	73	75	61
30/8	09	—	—	51	73	39	37	23	54	79	79	66
24/8	09	—	—	51	72	39,5	37	22	51	72	75	62
28/8	12	—	—	50	70	33	40	21	53	77	78	63
5/9	12	—	—	50	69	35	37	21,5	51	73	75	60
Gennemsnit...			283,5	51,3	72,5	35,4	39,3	22,7	52,1	75,4	78,5	62,3

HANNER I FJERDE AAR.

De til denne Alder regnede Fugle ere bestemte dels (og hovedsagelig) efter deres Skeletter og dels efter Dragten, idet det synes at holde Stik, at de mørke Partier paa Vingekanten forsvinde og paa Bagryg og Overgump indskrænkes meget, naar

Fuglen naar over 3 Aars Alderen, men det siger sig selv, at Sondringen mellem 3- og 4-aarige Fugle i nogen Maade maa bero paa Skøn.

Udover det nævnte er der ingen Forskel at opdage i Dragten; det om 3-aarige Hanners Sommerdragt sagte gælder ogsaa for dette Aldertrins Vedkommende; der er lidt mere Ensartethed i Næbfligenes Udvikling. Blandt de foreliggende 55 Stykker have to tydeligt V, og fire have mere eller mindre tydelige Antydninger deraf.

I Størrelse ere de omtrent lige med norske Hanner i 3dje Aar og staa lidt tilbage for jævndrende norske; de ere meget mindre end jævndrende typiske og naa ikke engang i Størrelse 2-aarige.

Som. moll. islandica, Hanner i 4de Aar.

		Vingen fra Haandled til Vingespid	Næb fra Spidsen til Fjergrense paa Panden	Næb fra Spidsen til Næbfligenes bageste Rand	Næb fra Spidsen til forreste Fjergrense paa Næbsiden	Afstanden fra forreste Fjergrense paa Næbsiden til Næbfligenes bageste Rand	Afstanden fra forreste Fjergrense paa Næbsiden til Næbfligenes bageste Rand	Mellemfod	Mellemtaa	Ydertaa	Indertaa
		mm	mm	mm	mm	mm	mm	mm	mm	mm	mm
$\frac{5}{8}$ 09	Husavik	298	50	75	37,5	39,5	26	52	78	79	64
$\frac{2}{6}$ 09	—	296	55,5	75	37	42	21	55	81	83	66
$\frac{22}{8}$ 08	—	295	56	76	40	39	21	53	76	78	60
$\frac{15}{6}$ 09	—	295	51	72	35,5	39	22	52	78	78	63
$\frac{25}{4}$ 09	—	294	56	78	38	43	23	55	78	78	66
$\frac{30}{10}$ 09	—	293	56	73	37	39,5	19	52	78	80	65
$\frac{8}{4}$ 09	—	293	55	78	37	43	25	53,5	79	81	67
$\frac{5}{7}$ 10	—	292	52	74	37	41	22,5	51	75,5	77	64,5
$\frac{5}{6}$ 09	—	292	47	69	35	37	24	53	77	78	64
$\frac{8}{6}$ 08	—	291	54	74	37	40	22,5	52	78,5	79	63
$\frac{10}{6}$ 09	—	290	53	72	34	41	22	52	76,5	78	62
$\frac{23}{3}$ 09	—	290	51	74	37,5	40	23	52,5	77	77	65
$\frac{26}{3}$ 09	—	290	49,5	72	36	38	23	51	76,5	77,5	65
$\frac{1}{7}$ 08	—	289	53	72	37,5	39	22	52	78,5	79	65
$\frac{23}{8}$ 09	—	288	57	75	38	41	20	51,5	75	77	63
$\frac{17}{12}$ 09	—	288	52,5	71	38	38,5	21	50	76,5	77,5	65
$\frac{29}{4}$ 09	—	288	56	79	40	40	24	52	77	79	63
$\frac{19}{7}$ 09	—	288	54	75	40	39	23	52	79	80	63
$\frac{5}{3}$ 09	—	287	57	78	39	44	22	50	75,5	77	64
$\frac{30}{8}$ 10	—	287	55	76	38	41	23	43	77	77	65

		Vingen fra Haandled til Vingespidts	Næb fra Spidsen til forreste Fjergrense paa Panden	Næb fra Spidsen til Næbfligens bageste Rand	Næb fra Spidsen til forreste Fjergrense paa Næbsiden	Afstanden fra forreste Fjergrense paa Næbsiden til Næbfligens bageste Rand	Afstanden fra forreste Fjergrense paa Panden til Næbfligens bageste Rand	Mellemfod	Mellemtaa	Ydertaar	Indertaar
		mm	mm	mm	mm	mm	mm	mm	mm	mm	mm
14/5 08	Husavik	287	53	73	38	38	23	54	78	78	65
21/4 11	—	287	52,5	74	37	38,5	21	52,5	76,5	77	64
11/6 09	—	287	52	76	38	42	25	52,5	78	80	63
13/5 08	—	287	52	71	36	39	21	55	80	81	65
Juni 07	Øfjord	287	50,5	73	37	39	23,5	47	74	76	60
17/7 09	Husavik	286	55,5	75	39	41	21	53	74	76	64,5
7/5 08	—	286	55	74	36,5	41	21	49,5	79	80	63
11/10 08	—	285	55	75	39	38	22	51,5	74	76	64
5/4 10	—	285	54	73	38	38	20,5	51	72	74	61,5
29/6 09	—	285	53	73	36	39	21	50	74	74,5	62
1/6 10	—	285	51,5	70	37	36,5	20	52	75	75	63
21/4 09	—	284	57	79	40	41	23	52	76	78	64
26/4 09	—	284	54	74	38	39	21	53,5	78	79	62
25/6 09	—	284	53,5	74	37	41	23	51	76	78	62
29/4 09	—	284	51,5	73	36	41,5	24,5	51	73	73,5	61
9/7 08	—	282	50	71	35,5	38,5	25	52	76,5	79	61
19/6 09	—	281	54	72	35	40	21	52	77	79	62
15/6 09	—	281	53	74	38	40	21,5	52	77	78	62
29/6 09	—	281	50	73	35	41	24	51	79	80	65
6/7 09	—	281	50	71	34	41	24	52	73	75	61
23/6 09	—	281	50	70	36	38	21	51	77	76	64
19/7 09	—	280	54	75	36,5	41	21,5	50,5	75	76,5	61,5
19/5 12	—	280	50	69,5	35	38	22	53	76	77	63
30/7 08	—	279	55	72	36	38	18	52	75	76	63,5
24/9 09	—	279	51,5	75	37	42	25	52,5	76,5	77,5	62
6/5 09	—	278	52	71	35	39	21	52	76	77	63
5/7 10	—	278	50	72	37	38	23	50	74	75	62
3/6 09	—	277	51	71	37	37,5	21	50	75	75,5	60
28/5 11	—	277	51	69	35	39	20,5	51	75	76	61
9/6 09	—	277	49	65	34,5	35,5	20	57	84,5	85	66
30/7 08	—	274	53	75	36,5	40,5	23	53	76	77,5	63
11/6 09	—	273	56	74	37	39,5	20	50	74	76	60
5/6 09	—	273	51	71	36,5	37	22	51	73	74	61,5
16/7 09	—	270	52	69	37	37	20	52	76	76	62
14/9 21	—	—	55	77	37	44	26	53	77	75	63
Gennemsnit...		285	52,9	73,3	36,9	39,7	22,2	51,8	76,5	77,6	63,2

Det viser sig da, at den islandske Ederfugl gennemsnitlig er en Ubetydelighed mindre end den norske, meget mindre end den typiske og større end den færøiske. Nedenstaaende Sammenligning mellem Maal af Vinger og Fødder for islandske og typiske Ederfugles Vedkommende giver en Forestilling om Størrelsesforskellen.

		Vinge mm	Mellemfod mm	Mellemtaa mm	Ydertaa mm	Indertaa mm
1ste Aar:						
	Islandske Hunner ..	260,7	50,2	72,5	73,1	59,6
	Typiske — ..	272,6	51	78,2	79	63
	Islandske Hanner ..	264,1	50,9	75,3	76,3	71,6
	Typiske — ..	281,5	54,3	83	84,7	67,4
2det Aar:						
	Islandske Hunner ..	273,6	50,3	73,9	75	60
	Typiske — ..	279,5	50,6	78,3	79,6	64,3
	Islandske Hanner ..	272	51,1	76,5	77,6	62,3
	Typiske — ..	290,2	54,4	84,5	85,2	68,3
3dje Aar:						
	Islandske Hunner ..	277,1	50,4	73,4	74,2	59,9
	Typiske — ..	289,5	52,3	80,1	81,7	65,4
	Islandske Hanner ..	283,5	52,1	75,4	78,5	62,3
	Typiske — ..	296,3	54,4	82,9	84,3	67,6
4de Aar:						
	Islandske Hunner ..	278,6	50,6	72,5	74	59,6
	Typiske — ..	291	52,3	80	81	64,7
	Islandske Hanner ..	285	51,8	76,5	77,6	63,2
	Typiske — ..	300,4	55,3	84,3	86	68

For de islandske Hanners Vedkommende gælder da, at Vingen gennemsnitlig vokser 1,3 cm fra 1ste til 2det Aar, $\frac{1}{2}$ cm fra 2det til 3dje Aar og en Ubetydelighed ($1\frac{1}{2}$ mm) fra 3dje til 4de Aar.

Fødderne vokse lidt fra 1ste til 2det Aar; fra 2det til 3dje gaa de en Smule tilbage og fra 3dje til 4de Aar gaa de, med Undtagelse af Mellemfoden, tilbage til Størrelsen i 1ste Aar, kun Ydertaaen er vokset 1 mm.

Hos Hannerne vokser Vingen gennemsnitlig 0,8 cm fra 1ste til 2det Aar, ca. 1 cm fra 2det til 3dje Aar og kun $1\frac{1}{2}$ mm fra 3dje til 4de Aar, ganske som hos norske Hanner; den samlede Tilvækst er altsaa for Hanners og Hanners Vedkommende paa det nærmeste 2 cm, som hos typiske Hanner og Hunner.

Om Mellemfod og Tæer gælder, at førstnævnte vokser 1 mm fra 1ste til 4de Aar; i samme Tidsrum vokser Ydertaalen 2 mm, Inder- og Mellemtaalen hver 1,2 mm.

Hvad Hoved og Næbform angaar, ligner den islandske Ederfugl den norske og færøiske, dog med den Undtagelse, at Næbfligene oftere end hos de to andre Racer i Udvikling kunne nærme sig de typiske. Forreste Fjergænse paa Næbsiden danner oftest en »knækket« Linie.

Hovedskallens Form er præget af Næsekiertlerne paa ganske lignende Maade som hos *norvegica* og *faeroensis*.

Vi have set, at den islandske Ederfugl er mindre end den typiske; Maalene af Næb, Vinger og Fodder vise det, og ved en Sammenligning af de foreliggende talrige Skeletter med typiskes ses det ogsaa let, at Brystben, Lemmeknogler og Hovedskaller ere mindre, selv om Forskellen ikke er saa paafaldende som for den færøiske Races Vedkommende¹.

I Farve ere voksne Hanner i Pragtdragt som typiske, norske og færøiske; i Hovedform ligne de sidstnævnte, men ikke typiske, og dette gælder ogsaa om Hunner og unge Fugle.

I Sommerdragt vise islandske Hanner i højere Grad olivenbrunligt-kantede og tværstribede Brystfjer, end Tilfældet er hos ovennævnte Racer.

Hunnerne ere gennemgaaende lysere og kraftigere i den brune Farve end norske og færøiske og nærme sig i saa Henseende typiske mere end disse. Unge Fugle ere omtrent som norske. Mindst — ikke mest, som Brehm siger, — ligner den islandske Ederfugl den færøiske. Ællingerne af den islandske Ederfugl afvige meget betydeligt ved deres lysere, graalige Farve fra de hidtil undersøgte Racers; de ligne grønlandske Ederfugleællinger.

Vi skulle komme tilbage til de islandske Ederfugle, ved Behandlingen af de grønlandske.

¹ I I. G. Millais's nylig udkomne »British Diving Ducks« findes Vol. II 8 Tavler, som vise Ederfuglens Fældning; de herpaa afbildede Fugle ere alle i min Samling og blandt de Stykker, som have ligget til Grund for nærværende lille Arbejde; det er let at skille de islandske ud ved deres ringere Størrelse; kun en enkelt af de smaa er grønlandsk.